

12 RÖPIRAT.

Budapest

1882. június 15.

II. évfolyam

IX. füzet.

A tizza-eszlári véres tett ügye a képviselőház előtt.

I. Ónody Géza beszéde.

– Kivonat a képviselőház 1882. május 23-ki ülésének naplójából. –

(Napirenden van az 1882. évi 21,700,000 frtnyi hadiköltségekből a magyar korona országaira eső rész fedezéséről szóló törvényjavaslat általános tárgyalása.)

Ónody Géza: (Beszédét folytatva:) Mind Oroszország mind Németország nagyon jól tudta, hogy miként lehet Magyarországot és Ausztriát önerejében meggyöngíteni. Hogy céljukat elérjék, oda dobták a monarchia diplomáciájának a boszniai okkupációt a birodalom belerejének gyöngítése céljából. (Úgy van! szélsőbal felől.) Tudta mindkét állam, hogy az oly konc, a melyen e monarchia diplomáciája évtizedeken át elrágódik és a mely elsorvasztja népének erejét. Ezen állítások igazságát bizonyítja azon körülmény, hogy Oroszországban ma antiszemitikus izgatások folynak. Nem magától, nem önként (?) felmerült, hanem az ottani pánszláv vezérek által mesterségesen előidézett (?) tény ez, (Úgy van! a szélsőbal felől.) a melynek hatása a monarchia erejének gyengítésére irányul. (Halljuk! Halljuk!) Az ott megtámadt izraeliták életét és vagyonát üldözik. Ezen üldözés elől kénytelenek azok menekülni, és ők nem fognak máshová menni mint oda, hova a természetes szomszédi viszonynál fogva legkönnyebben menekülhetnek, hol az alkotmányos élet a leggyengébb és a hol annak kinövései bátorításul szolgálnak. (Úgy van! a szélső balfelől.) Oly tényt fogok illusztrálni, melyből a ház meggyőződhetik, mily veszélyes áramlat az, a mely bennünket Oroszország felől ér. A tény azon községben történt, melyben lakom, és valóban fellázítja az egész keresztény világ vérét. Nevezetesen az orthodox zsidók vallásos szertartásai szerint állítólag – én nem ismerem a thalmudot, Istóczy képviselő úr, aki bizonyosan ismerni fogja, erre nézve leginkább adhat felvilágosítást.

Elnök: Figyelmeztetem a t. képviselő urat, méltóztassék a tárgynál maradni, a talmud Boszniával nincs összefüggésben. (Helyeslés.)

Ó n o d y Géza: Én azt hiszem, hogy ha egy kérdésnek tárgyalása forog fen, nem a szavak különbözőségében rejlik az, hogy tartozik-e szorosán a kérdésben levő tárgyra a mondandó dolog, hanem azon összefüggéstől függ, a mely a kérdés és a felhozott tárgy közt létezik. Kérem a t. ház szíves türelmét.

Elnök: Én teljesen jogosítottnak tartom a képviselő urat arra, hogy a figyelmeztetés után bizonyítsa be a t. ház előtt az összefüggést, hanem már arra nézve, hogy velem igyekezzék polemizálni, nem tartom jogosítottnak. (Helyeslés jobbfelől. Ellenmondás és zaj a szélső baloldalon.)

N é m e t h Albert: Így nem lehet tanácskozni! (Zaj.)

Elnök: Arra kérem a t. képviselő urat, hogy tessék az összefüggést bebizonyítani.

Ó n o d y Géza: Az összefüggést eléggé kifejtettem, midőn jeleztem azt, hogy Oroszországnak minő aspirációi vannak, és hogy célja az, hogy a monarchia erejét gyöngítse Bosnia által, Magyarországon úgy mint Ausztriában. És én ezen zsidó áramlatot, ezen antisemitikus üldözést, ott épen olyannak tüntettem fel, a melynek célja az, hogy velük Magyarország elárasztassék, és itt azon korrupciónak, mely ezen elem által eddig is eléggé előidéztetett, és úgyszólván a fennálló kormányrendszerrel bünszövetségben állott, még tágabb tér nyitassék, – ismétlem, hogy állítólag az izraeliták vallási szabályait tartalmazó talmud szerint az engesztelődési ünnepre ártatlan keresztény leánynak a vérének kell venni. (Nagy zaj jobb felől.) Az eset annyira komoly, hogy megérdemli a közfigyelmet. (Halljuk! szélső balfelől, nagy zaj jobb felől.) F. é. április 1-én történt azon községben, a melyben én lakom, T.-Eszláron, hogy déli 12 órakor egy 14 éves leánygyermek ment Tisza-Eszlárról ezen községhez tartozó, úgynevezett Újfaluba egy boltba néhány fillérnyi bevásárlást tenni; midőn visszatért onnan, szemtanuk, élő emberek bizonyítják, hogy látták a leányt az izraelita orthodox zsinagóga előtt elhaladni, ott eltűnt, nyoma veszett. (Nyugtalanság a szélső baloldalon. Nagy zaj a jobboldalon.) A nép lázongani kezdett, követelték az izraelitáktól a leányt, azonban ők nem válaszoltak, hanem mindenféle kibúvó ajtót kerestek. Véletlenül kezd a borzasztó való felderülni. Ma az eset a nyíregyházi fenyítő törvényszék előtt van. Nevezetesen a leányt a t.-eszlári úgynevezett metsző becsalta a templomba, kezeit hátra kötötte, száját betömte és tovább mi történt vele? Állítólag megölték, hogy vérének vegyék, s hogy vérének az engesztelő áldozathoz szükséges páskasütéshez az orthodox hívek között a szélrózsa minden irányában kiösszák. (Általános zaj.) Ezen tényt azon metszőnek saját gyereke beszélte el. (Közbeszólás a szélsőbaloldalról: Sakter!) Tehát sakter, ha jobban tetszik. Vannak rá tanuk, kik a zsinagógából azon időpontban segélykiáltásokat hallottak, és ma ezen tanuk egybehangzó vallomása és a sakter gyermekének vallomása alapján foglalkozik a nyíregyházi büntető törvényszék ez ügygel. (Egy hang: Mi történt a leánynyal?) Ki fogja deríteni a büntető törvényszék. Kapcsolatban a boszniai kérdéssel, felhívom a kormány erélyességét arra, hogy az ily elemeknek az országba való tódulását minden lehető eszközzel igyekezzék megakadályozni. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

II. Istóczy Győző interpellációja.

– Kivonat a képviselőház 1882. május 24-ki ülése naplójából. –

I s ó c z y G y ő z ő: (Halljuk! Halljuk!) T. ház! Ónody Géza t. Képviselőtársam a tegnapi ülésben tartott beszéde folyamán elmondta

egy keresztény leánynak Tisza-Eszláron egy zsidó sakter által történt meggyilkoltatása esetét. Ugyanezen ügyre vonatkozólag én a tegnapi postával a következő levelet vettem: (Olvas.)

„Igen t. képviselő úr! (Felkiáltások: Ki az aláíró?!) Azt nem nevezem meg. (Tovább olvas): Egy hallatlan és valóban vérlázító eseményről kívánom röviden értesíteni, illetve inkább nagybecsű figyelmét felhívni, mely míg egyrészt teljes világitásba helyezi képviselő úrnak a zsidósággal szemben kifejtett, s a nemzet és haza javára irányuló jogosult törekvéseit, úgy másrészt illusztrálja ezen aljas és teljes megvetést érdemlő nép (Mozgás.) fanatizmusát, fajgyűlöletét, és a magyar haza és nemzet anyagi ügy, mint erkölcsi megsemmisítésére törekvő bűnös cselekedeteit.

A „Magyar Állam” ez idei május 20-iki száma Szabolcsmegyéből, Tisza-Eszlárról egy közleményt hoz az ottani kath. lelkész tollából ezen czim alatt: „Egy leány eltűnésének titokzatos esete”, melyben többi között szórul-szóra ez áll:

„Ez előtt öt meg egy fél héttel egy 14 éves leány, ki özvegy édes anyjának szomszédjánál szolgált, a zsidó polgártársak húsvét ünnepének előszombatján f. évi ápril 1-én, fényesen ragyogó napnak déli 12 órájában a belfaluban lakó róm. kath. kereskedőnél tett néhány krajczár áru vásárlás után, a mintegy egy negyed órányira fekvő s velünk egy községi testet képező Újfaluba hazafelé igyekeztén, a két falu közötti nagy térségen, közel a zsidótemplomhoz, távol a Tiszától nyomtalanul eltűnt.” – Ez a tény.

Elmondja azután, hogy több idegen metsző (sakter) jelent meg akkor Eszláron az ünnepekre, s egész éjjel a zsinagógában foglalkodván, megölték a szegény leányt és testét a Tiszába dobták.

4. legelső tanú lett erre nézve a metsző (sakter) saját gyermeke. Egész Szabolcsban nagy e miatt az elkeseredés és ingerültség ezen átkos viperafajzat ellen, (Mozgás.) és ha sikerül a zsidóknak – a mitől sokan tartanak is. – pénzükkel az egész ügyet elnyomni, akkor ki fogja meggátolni az elkeseredés és boszú indokolt kitéréseit? Pedig tarthatunk tőle, hogy a zsidó pénzhatalom, mely máris erősen sűrög-forog Nyíregyházán ez ügyben, elfojtja az egész ügyet.

Uram! Ajánlom ezen ügyet hazafiúi nagybecsű figyelmébe. Legyen kegyes az egész ügyről bővebb értesülést venni; s miután ez máris törvényszéki vizsgálat tárgyát képezi, és a községi előjáróság vizsgálatában tanuk által már be is igazoltattott, tehát világos, hogy ezen vérlázító zsidó-merénylet nem koholmány. De a mai időben Magyarországon, fájdalom, pénzzel még a megtörtént dolgot is lehet meg nem történné tenni.

Talán lesz hatása a törvényszéki vizsgáló bíró urakra annak, ha a sajtó és a nyilvánosság őrei egy kissé figyelemmel kísérik ezt az ügyet, mely megérdemli azt, hogy példás és a legszigorúbb büntetésben részesüljön, úgy a kedélyek lecsillapítása, mint az igazságszolgáltatás érdekében. Hazafiúi üdvözlettel, tisztelő elvtársa (Aláírás –)” (Felkiáltások: Halljuk az aláírást!)

Így a levél, a melyben közölt adatokat illetékes oldalról nyert információ alapján oda egészíthetem ki, hogy a meggyilkolt keresztény leánynak neve Solymosi Eszter, a gyilkossággal vádolt zsidó sakter neve pedig Schwarcz Salamon.

Továbbá értesültem arról is, hogy alapos kifogás alá esik Szabolcsmegye felső dadái járása szolgabírójának és a nyíregyházi törvényszéknek ez ügyben követett magatartása. Ugyanis a szolgabíró, kihez a meggyilkolt leány anyja panaszra ment, hogy gyermeke a zsidóság révén eltűnt, az anyát panaszával a nyíregyházi törvényszékhez utasította, a helyett, hogy az elővizsgálatot kötelességéhez képest nyomban teljesítette volna. A törvényszék a panaszos anyát viszont a szolgabíróhoz utasította, s így törvényszék és szolgabíró illetékességi kérdést csinálva a dologból, a vizsgálat csak hetek múlva lett megindítva.

T. ház! Lehet, hogy itt csak egyszerű gyilkosság esete forog fen, ember által emberen elkövetve. De nincs kizárva az a lehetőség sem, hogy itt a kereszténynek mint kereszténynek, zsidó mint zsidó által való czélből való meggyilkoltatása forog szóban. (Ellenmondás balfelől.) E gyanút fokozza azon körülmény, hogy a gyilkosság a zsinagógában, közvetlenül a zsidó húsvéti ünnepek előtt egy, a rituális ölésre hivatott hitközségi sakter által lett végrehajtva.

Mióta a kereszténység fennáll, a keresztény népek öntudatából sohasem tűnt el végkép a zsidók irányában az a gyanú, hogy a zsidóknak (itt persze csak az orthodoxok értendők,) húsvéti szertartásaikhoz keresztény vérre van szükségük. Fennáll pedig e népgyanu daczára annak, hogy a zsidók égre-földre esküdznek, hogy ez alaptalan rágalom.

Alapos-e ez az" évezredes népgyanu vagy sem, én itt nem kutatom; csak mint tényt konstátálom.

Ez ügyre vonatkozólag Rohling Ágost, a prágai egyetem jelenlegi tanára, „Der Talmudjude” című művében ezeket írja: „Hogy a gyilkossági fejezettel itt végezzek, röviden tudósítok itt Tamás kapuczinus atyának 1840. évben Damaskusban történt meggyilkoltatásáról. Laurent (francia író) különös módon rendkívül ritkán találhatótá vált könyvében, a melynek eltűnését a fáma titoknak mondja, „Affaires de Syrie” cím alatt a Parisban, a külügyministeriumban levő aktákból a pert szó szerint lenyomatta. „Tamás atya – írja Laurent – egyúttal orvos is volt. 1840. febr. 5-én őt szolgájával együtt a zsidóvárosrészbe menni látták; 6-án a basa orvosánál volt ebédelendő. Ő azonban nem jött, s a zárda részéről már hiába kutattak utána. A francia konzul kezébe vette az ügyet, s legelőször is kiderítette azt, hogy a zsidó városrész borbélyja, koromsötét éjnek idején Harari zsidó kereskedőhöz hivatott. Továbbá kiderült, hogy a borbély ott Tamás atyát megkötözve a padlón találta s felhivatott őt megölni; eleinte vonakodott ezt tenni; azonban fenyegetések által megfélemlítve reá engedte magát venni a gyilkosságban közreműködni. Harari mérte az első csapást, egy másik zsidó a másodikat, a melynek a halál lett a következménye; erre a húst a csontokról leválasztották, ezeket szétzúzták s egy kloakába dobták; meg is találták ott a csontokat a szakállas volt állnak egy darabjával, egy darab fejbőrrel, a mely még a tonzúra jeleit mutatta, – s a Damaskusban mindenki előtt ismeretes volt vörösszegélyű sapkájával együtt Tamás atyának. Tamás szolgáját is meggyilkolták, hogy ne legyen vádló. Az elfogottak közül hét zsidó kereskedő bevallotta a büntettet és kivallották azt is, hogy a főrabbi néhány nappal korábban értésükre adta, hogy keresztény vért kell szerezni a közelgő húsvétra. E mellett fontossággal bír annak a megjegyzése, hogy a vádlottak magánfogságban voltak,

külön-külön hallgattattak ki, s egymással a legcsekélyebb körülményekre nézve is egyezően vallottak. Egész Európa izraelitái mozgalomba jöttek, hogy a halálítéletet megsemmisítsék s a felmentést kieszközöljék. Keserűen panaszkodtak azon vád fölött, hogy ma még lehet egy vallás, mely embervért kíván. De ha a zsidó testvéreket Damaskusban ártatlanoknak tartották, miért nem szereztek be ártatlanságuk bizonyítékait? Miért, ajánlottak a francia és osztrák konzulátusok valamennyi tagjának pénzüsszegeket és értékes ajándékokat? A kinek részén az igazság van, annak nincsen szüksége vesztegetésekre. (Közbeszólás: Hát a választásoknál!?) A francia konzulátus kancellárjának a zsidók 200,000 piasztért, egy ügyvédnek pedig 500,000 piasztért kínáltak, stb. Minekutánna minden hiába volt, Crémieux (az Alliance israélite universelle későbbi megalapítója) nagy kísérettel a keletre utazott, s egyszersemind Angliától támogatva, Mehemed Alitól egy fermánt eszközölt ki, a melyben ez állt: „Crémieux és a mozaizmus valamennyi európai követőinek küldöttei kívánságából megtudtuk, hogy ők a fogságban levők kiszabadítását óhajtják; s mivel illetlen dolog lenne oly nagy számú (európai) lakosság kívánalmát nem teljesíteni, elrendeljük a fogva levők szabadon bocsátását.” Ez a fermán nem szól az utólag kiderült ártatlanságról, hanem szól csak a fejedelem akaratáról Európa nagyszámú zsidó lakosságának kérelme alapján. Miért nem sürgette Crémieux a per revízióját, hogy az ártatlanság mindenkinek a szemei előtt világos legyen? Az egész kelet meg van győződve a zsidók bűnösségéről, de az erőhatalom és a zsidók pénze hatalmas tényezők.” (Felkiáltások: Elég lesz már!) Így Laurent, a kinek könyve fölött a zsidó sajtó egész a mai napig mélységesen hallgat.

„Továbbá egy katona gyermekének 1831-ben történt meggyilkoltatása ügyében Pétervárott lefolyt bűnperből következő derült ki: A bírák ketteje, a zsidók által, babonás céljaikra végbevitt gyilkosságot bebizonyulva látta, egy bíró a zsidók bűnösségét teljesen kiderítve látta, azonban a büntetést enyhíttetni vélte, mert a zsidók azon hitben követték el a tettet, hogy ezzel istennek szolgálnak; egy bíró valamennyi vádlottat bűnösnek találta, de szintén büntetés-enyhítést akart; az ötödik bíró, tekintettel a felfedezett körülményekre, meg volt győződve, hogy a zsidók közt vannak eltévelyedettek, a kik még most is elkövethetnek ilyen bünteteket, de a fenforgó esetben nem látta bebizonyítottnak a tényt; míg a főügyész a két első bíró véleményén volt. A per vége az lett, hogy a birodalmi tanács bizonyítékok elégtelenségéből fölmentette őket.”

Élnök: A képviselő úrnak joga van a tárgyra tartozó idézetet felolvasni, de kérem, ne méltóztassék egy íróból ennyit idézni. A háznak szokása, a mi helyén is van, hogy az idézetet meghallgatja, de mikor a kedélyek felingerlésére vezető ilyen idézetekről van szó, mégis helyesebb volna, ha a képviselő úr nem folytatná, hanem tisztán saját nézeteit adná elő (Élénk helyeslés.) Méltóztassék elhinni, hogy ezen felolvasott idézet az által, hogy a képviselő úr itt elmondja, súlyban nagyon nyer, és sokkal nagyobb hatással van kifelé mint különben lenne. (Felkiáltások: Úgy van!) Mikor ily kényes, természetű dologról van szó, és mikor a tényállás, mint a képviselő úr maga is mondta, megvizsgálva még nem levén, kétes: akkor a kedélyeket ennyire felingerelni egyáltalában nincs helyén. (Élénk helyeslés.)

I s t ó c z y G y ő z ő : Azonnal végére érek idézeteimnek, csak egy kis türelmet kérek még.

Rohling végül idézi Mousseaux francia írónak a zsidókról írt munkáját, a mely szerint: „tekintélyes a száma azon férfiaknak, nőknek és gyermekeknek, a kik Európa, bizonyos nagyvárosaiban, környezetük nagy rémületére örökre eltűnnek a nélkül, hogy csak nyomot is hagynának maguk után.”

T. ház! Én a priori nem akarom állítani azt, hogy a kérdés alatt levő ügyben ilyenemű, vallási fanatizmusból eredő gyilkosság esete forog fen. Tekintve azonban azt, hogy a gyilkosságot a zsidók által rituális ölésre rendelt hitközségi sakter követte el, elkövette pedig közvetlenül a zsidó húsvéti ünnepek előtt és pedig a zsinagógában,

Elnök: Kérem a képviselő urat, méltóztassék azt mégis meggondolni, hogy ilyen vád rettenetes következményeket vonhat maga után egyes helyeken. (Élénk helyeslés.) S ezt oly határozottsággal mondani, mikor a képviselő úr maga kérdést intézett az iránt, hogy a dolog megtörtént-e és vizsgálatot kér, ez talán mégis sok. (Helyeslés. Halljuk!) Méltóztassék figyelembe venni, hogy itt Magyarországnak egy igen nagy számú, szorgalmas, munkás népéről van szó (Igaz! Úgy van! Zaj a szélső baloldalon. Halljuk!), és méltóztassék mérlegelni szavait. (Helyeslés!)

S z a l a y Imre (közbeszól): Szólásszabadság! (Nagy zaj a szélső baloldalon.)

Elnök: Én köteles vagyok figyelmeztetni a képviselő urat, (Élénk helyeslés.) és meggyőződésem szerint szükség van rá; de ha nem követi, én nem tudom, hogy a házszabályok betűszerinti értelmében, a dologhoz szólván és nem mondván semmi olyat, a miért felelőssé tehetném, a házszabályok pedig e tekintetben a kifejezésekre szólván s az eszméket az illető képviselő diskrecziójára bízván, csak figyelmeztetem a képviselő urat. Én tovább nem megyek, de ennyit a közérdek tekintetéből kötelességemnek tartottam megmondani. (Helyeslés.)

I s t ó c z y G y ő z ő : Én nem akarok polemizálni a t. elnök úrral. De kénytelen vagyok a magam igazolására megjegyezni azt, hogy itt a házban minden intézmény és minden személy ellen szabad beszélni, és így reménylém az én általam ismertetett intézmény ellen is szabad. (Helyeslés.) Én csak az igazságot keresem, ez előtt pedig, azt hiszem, a képviselőház terme nincsen zárva. – Mondom tehát: nem lehetetlen az sem, hogy itt egy titokzatos felekezeti gyilkosság, egy vallási emberáldozat esete forog fen, a melynek kiderítése az egész zsidóság sorsára nézve évszázadokra döntő befolyással fog bírni, s e bűnper egy világraszóló cause célébre-ré fog válni.

Miután pedig az általam felolvasott s az illető vidék köznépményének kifejezést adó levél tartalmából, valamint többi közölt adataimból az tűnik ki, hogy az ez ügyben eddig eljárt bírósági és közigazgatási közegek némelyikének eddigi eljárása alapos kifogás alá esik: ennél fogva azon célból is, hogy a további eljárás korrektsége ez után is lehetőleg biztosíttassék, a t. bel- és igazságügyi miniszter urakhoz a következő interpellációt intézem:

Interpelláció a bel- és igazságügyi t. miniszter urakhoz. A Tiszá-Eszláron, a zsinagógában, közvetlenül a f. évi zsidó húsvéti ünnepek előtt, Schwarcz Salamon zsidó sakter által meggyilkolt Solymosi Eszter

keresztény leány meggyilkoltatásának ügyére vonatkozólag Ónody Géza t. képviselőtársam által a f. hó 23-iki ülésben elmondottak kapcsában kérдем a t. minister uraktól:

1. Van-e tudomása a belügyi s illetőleg az igazságügyi minister úrnak arról, hogy Szabolcsmegeye felső-dadái járásának szolgabírája, a kihez a meggyilkolt keresztény leánynak, Solymosi Eszternek anyja az esetet feljelentette, a helyett, hogy kötelességszerűleg az esetet nyomban elővizsgálat tárgyává tette volna, az anyát panaszával a nyíregyházi kir. törvényszékhez utasította; a törvényszék meg az anyát vizslmt a szolgabíróhoz utasította, s így szolgabíró és törvényszék teljesen indokolatlan illetékességi kérdést csinálva a dologból, e miatt a vizsgálat csak hetek múlva indítatott meg?

2. Szándékoznak-e a t. minister urak ezen feltűnő kötelességmulasztásért az említett szolgabírót s a törvényszék illető tagjait feleletre vonni?

3. Az ügynek a fenforgó viszonyok közötti kiszámíthatlan horderejénél fogva, szándékoznak-e ezen ügyet élénk figyelemmel kísérve, örködni a fölött, hogy a most mozgásba hozandó nagy zsidó pénzeszközök daczára, a bűnös zsidó vagy a bűnös zsidók méltó büntetésüket minden körülmények közt elvegyék?

T i s z a K á l m á n ministerelnök és belügyminister: Kötelességemnek tartom, az interpellációra, ha a t. ház megengedi, igen röviden azonnal felelni. (Halljuk!)

Tekintettel az előrehaladott időre is, a t. képviselő úr indoklására csak egy pár oly megjegyzést teszek, a melyeket elhallgatnom, azt hiszem, nem lehet. (Halljuk!) Első megjegyzésem az, hogy e hazában levő egy fajról vagy felekezetről azt mondani, hogy aljas, teljes megvetést érdemel, helytelen. (Élénk helyeslés.) Megjegyzem azt, hogy ily dolgokban, midőn a képviselő úr maga is bevallja, hogy az iránt nincs tudomása, a mit ő az idézetei által, mint lehetőzt állított oda, sőt midőn maga is azt mondja, hogy az ügy még törvényszékelőtti tárgyalás alatt van, akkor oly módon nyilatkozni, hogy a kedélyekben bizonyos rejtélyes, szerinte hitfelekezeti elvből eredő bűn iránti hit terjesztése útján oly izgalom álljon elő, melynek kimenetele azután a képviselő úr kezében nincsen: ez ismét helytelen, és ez ellen tiltakozni legalább a magam részéről kötelességemnek tartom. (Helyeslés.) A mi magát a kérdést illeti, – és ez megjegyzendő, nekem a dologról eddig tudomásom nem volt – mindenesetre különös, hogy ha ilyen eset fordult elő, midőn úgy a közigazgatási mint a bírói téren meg van a fokozatos felebbvitel, (Úgy van!) annak felhasználása nélkül előbb hírlapi czikk, majd polémia tárgyává tétetik az. (Helyeslés. Közbeszólás a szélső baloldalon. Halljuk!) Biztosíthatom a képviselő urat és a képviselőházat, hogy úgy az igazságügyminister úr részéről, mint az én részemről, mindenikünk részéről saját hatáskörében meg fognak tétetni a szükséges intézkedések, hogy az ügynek mibenléte kideríttessék. s ha hibáztak a közigazgatási vagy bírói közegek, törvényszerű büntetésben részesüljenek. De ez még nincsen konstatálva, mert a képviselő úr állítása még nem bizonyíték arra, hogy bűnösök és hibáztak. (Úgy van!) Gondja lesz továbbá mindenikünknek, a mennyire ez a kormányzat hatáskörébe tartozik, arra is, hogy a bíróságok által azok, a kik bűnösök, a törvény teljes szigorával sújtassanak. (Helyeslés.) De kénytelen vagyok kinyilatkoztatni azt, hogy mint

belügyminister kötelességemnek fogom ismerni azt is, hogy ha netalán a szerintem – nem akarok más szót mondani, – nem a szükséges óvatossággal e házban kiejtett szavak odakünn veszélyek forrásává válnának, azon veszélyek megakadályoztassanak, és azoknak részesei hasonlóan a törvény teljes szigorával sújtassanak. (Élénk helyeslés.) Kérem a t. házat, méltóztatásuk válaszat tudomásul venni. (Helyeslés.)

Pauler Tivadar igazságügyminister: Azok után a miket a miniszterelnök úr előttem mondott, nincs más mondani valóm mint az, hogy eddigelé én erről az esetről tudomással nem bírtam. Tegnap azonban ezen eset itt e házban felhozatván, én már ma hivatalosan felszólítottam a nyíregyházi törvényszék elnökét, hogy ez esetről és ügy állásáról nekem jelentést tegyen. (Helyeslés)

Istóczy Győző: A t. miniszterelnök úr válaszára röviden csak pár szóval kívánok megjegyzést tenni. Ami azon egyes kitételeket illeti, melyeket ő itt kifogásol, azokat nem én mondtam, hanem a felolvasott levélben foglaltatnak, én tehát csak idéztem. A mi pedig azon faktumokat illeti, melyek ellen, úgy látom, szintén kifogás van, vagy legalább óhajtának több oldalról, hogy legyen, és pedig sikerrel legyen, ezekre nézve én csak azt jegyzem meg, hogy, azokat a faktumokat tegnap Ónody képviselőtársam még drasztikusabban adta elő, mint én ma. A mi pedig a miniszterelnök és az igazságügyminister válaszána a további intézkedésekre vonatkozó részét illeti, én azt tudomásul veszem, fentartom azonban magamnak azt, hogy adandó alkalommal és szükség esetében ezt az ügyet időről időre szellőztessen.

A válasz tudomásul vétetik.

Az orosz-zsidó bevándorlás kérdése a képviselőházban.

– A szatmármegyei kérvény tárgyalása. –

A képviselőház f. hó 7-ki ülésén tárgyalás alá került Szatmármegye ismeretes kérvénye, úgyszinté több más megyének az orosz-zsidó bevándorlás meggátlása ügyében intézett kérvénye.

Berzeviczy Albert kérvényi bizottsági előadó, egy üres philosemita beszéddel indokolta a kérvényi bizottság következő határozati javaslatát:

„Miután arra nézve, hogy bevándorlók által a községekre teher ne háruljon, az 1876. V. t. ez. intézkedései kellő biztosítékot nyújtanak s azon kérdés, váljon a letelepedés joga esetleg részletesen nem szabályozandó-e? a jelen alkalomtól és a kérvényekben említett menekülők bejöttétől különválasztva ítélendő meg, a ház a kérelem tárgyára nézve törvényhozási intézkedés szükségét nem látja, azonban a közrendőri és egészségügyi szempontból netán szükségessé válható adminisztratív intézkedésekre fölhívja a kormány figyelmét.” (Élénk helyeslés jobb felől.)

Herman Ottó: T. ház! (Halljuk!) Valóban érzem a feladat nehézségét, midőn a kérvényi bizottság határozati javaslatával szemben azon párt nevében is egy ellenindítványt beterjeszteni, azt indokolni

tartozom és szükségesnek is látom. (Halljuk!) A feladat nehézsége t. ház abban rejlik, hogy az a párt a melynek szerény tagja vagyok, úgy a mint összeségében találkozik a függetlenség eszméjében, úgy találkozik a humanitás eszméjében, s mind abban az, a mi a szabadságra az igazi demokrátiára vonatkozik, (Úgy van! a szélső baloldalon) s én félek, hogy oly ügynél mint az, mely jelenleg a ház asztalán fekszik, egy félre értett szó, egy rosszul magyarázott kifejezés félremagyarázásokra adhat okot és talán compromittálhatná azon álláspontot, a melyet nekünk pártállásunk egyenesen dictál.

T. képviselőház! Az emberi jogok dolgában én a magam részéről inkább eltűrom az idealismus vádját – sőt én az idealizmus legmagasabb fokát kitűzendőnek is vélem – semhogy az intolerantia vádját elviseljem. (Tetszés a szélső baloldalon.)

En teljes objectivitásra törekszem, midőn ellenindítványomat benyújtom. S hogy az objectivitas biztosítva legyen, engedje meg a t. ház, hogy miután indokolásomat szigorúan a benyújtandó ellenindítvány szövegéhez és keretéhez akarom alkalmazni, – azt előzetesen is felolvassam:

Az ellenindítvány következőleg hangzik:

Ellenindítvány. A kérvényi bizottság javaslatával szemben mondja ki a képviselőház, hogy:

1-ször, miután a honosításra és megtelepedésre vonatkozó országos törvényeink és községi szabályrendeleteink a népesedési mozgalomnak csak normális eseteiről, tehát olyanokról intézkednek, a melyek a társadalom kereteit nagyobb mértékben meg nem bontják, azoknak rendes fejlődését nem veszélyeztetik; ellenben az orosz birodalomból kiüldözött nagy tömegnek hazánkba való esetleges beözönlése a társadalom kereteit úgy társadalmi, mint nemzetgazdasági és egészségügyi tekintetben minden esetre tetemesen megbontaná és veszélyeztetné: ezeknél fogva az Oroszországból kiüldözött tömegeknek s azok töredékeinek Magyarországra való beözönlése okvetlenül megakadályozandó;

2-szor. A képviselőház utasítja a kormányt: használja föl a külr ügyekbe való, őt törvényesen megillető befolyását arra, hogy az Oroszországból kiüldözött tömegek ügye a nemzetközi jog alapelvei szerint rendeztessék, még pedig oly irányban, hogy egyfelől úgy a repatriálás, mint a továbbvándorlás és esetleg a megtelepítés is azon ország terhére történjék, a melyből e tömegek kiszorítottak, más felől pedig az európai államok szomszédi viszonya a jövőben ily megzavarások elől biztosítottassék; e végből keresse a kormány Európa többi államaival a solidaritás létrehozását.

3-szor. A képviselőház utasítja a kormányt arra, hogy a mennyiben törvényhozási intézkedéseknek szüksége mutatkoznék, azokat haladéknélkül a ház elé terjessze.

Beadja: Hermán Ottó, Hegedűs László, Helfy Ignác, Náray Imre, Mocsári Lajos, Krisztinkovics Ede, Duka Ferencz, Vidliczkay József, Lázár Ádám, Madarász József.

Ehez a határozati javaslatához szabom én t. ház magát az indokolást.

A mit én a társadalmi keretek megbontása alatt értek, ez t. ház a következő: Az egyénre ép úgy, mint a nemzetre nézve a legfőbb elv mindenestre az önfentartás. A nemzet önfentartási elve abban gyökeredzik, hogy annak társadalmi keretei fejlődjenek a nemzet történelmi

és ethikai alapján zavartalanul, úgy a mint ezt a történelmi és ethikai alap követeli is, lehetővé is teszi. Ez már magában véve követel egy bizonyos normális állapotot t. ház, a mely egyáltalában megóvándó minden oly factorok hozzájárulásától, a melyek épen a normális fejlődés menetét megzavarhatnák. Én kérdem, minthogy először tömegekkel állunk szemben, másodszer e tömegeknek bizonyos határozott természetük van, t. i. annyiban, a mennyiben zsidótömegek (Derülség jobb felől.) mi az, a mi a magyar társadalmi kereteit fenyegeti?

A zsidóság társadalmi kerete meg van állapítva Magyarországon az emancipáció ténye által. Az emancipáció nem volt kegyelem a nemzettől, hanem volt az embereket megillető jogok elismerése. E jogok visszaadásából következett az, hogy magában a zsidóság kebelében mozgalom indult: alakult egy haladó elem, és alakult egy maradó elem. Ismerjük mi a neológokat, kik lassan beolvadnak a nemzet testébe, (?) kiknek végleges beolvadását csak az késlelteti, hogy még ma is a faj tisztaságát iparkodnak fenntartani, és látjuk ezekkel szemben az orthodox elemet, a mely magát a nemzettel egyáltalában azonosítani semmikép nem akarja. (Úgy van!)

Ez egy oly keret t. ház, a melynek létezését tagadni nem lehet, a melynek belsejében áramlat és ellenáramlat uralkodik. Nekem részéről és annak a pártnak is, a melynek tagja vagyok a főelve az, hogy a magyar nemzet fennmaradjon, azok a keretek, a melyek jelenleg léteznek, normálisan fejlődjenek. Én a magyar állam fennmaradásának szempontjából, a magyar nemzet érdekéből, okvetlenül úgy okoskodom, hogy nekünk a neológok törekvését mindenképen istápolni kell és a legrosszabb és a leggonoszabb politika az, a mely a humanismus jelszava alatt, az orthodoxokat erősíti meg, hogy esetleg a neológok törekvését megsemmisíthessék. (Tetszés.)

T. ház! Igen kényelmes az előadó úrnak s illetőleg a kérvényi bizottságnak a helyzete és álláspontja, a melyben visszatükröződik a kormányé is; igen kényelmes, a mennyiben azt mondja, hogy hiszen még nincsenek itt ezen tömegek. Igen, de hogyha már itt lesznek, akkor már a humanitás lép előtérbe, akkor új helyzettel állunk majd szemközt. És bocsánatot kérek, egy állam életének igazgatásában nem szabad bevárni a veszedelmet, nem szabad várni addig, míg az bekövetkezik, hogy aztán nem mi intézkedhessünk praeventive, hanem egy kényszerhelyzettel állva szemközt folyamodhatunk majd oly intézkedésekhez, a melyekre azután tisztán emberi szempontból kényszerítve vagyunk. (Úgy van! a szélsőbalon.)

A másik, ami az én ellenindítványomban hangsúlyozva van, a nemzetgazdasági érdek. Én ebben a pontban nem úgy gondolkozom, mint a szatmármegyei kérvény szerkesztői, a kik azt egyenesen fiskális szempontból óhajtják rendezni. Itt egészen más dolog van a mi nemzetgazdasátilag fontos. Mert tudjuk, hogy az orthodox zsidó elem épen az által, hogy a fajtisztaságot fentartani iparkodik nemcsak, hanem azt szigorúan meg is őrzi, egyszersmind az átörökösödési törvény alapján megőrökít bizonyos fajtulajdonságokat és sajátságokat. Ezek a tulajdonságok es sajátságok – ne tagadjuk, mert példák mindenütt kínálkoznak ott, a hol valósággal meghamisíthatlan orthodox elem még ma is felüti tanyáját, – hazánkban belül valósággal a nép erkölcsire nézve rontó

hatással vannak. Ki merem mondani t. ház, a nép erkölcsére, gazdasági sülyedésére nagy részben az orthodox zsidók üzleti iránya, eljárása az ok. A ki ismerte a viszonyokat nem egy felső megyében az emanczipáció előtt és ismeri ma, az világos képét fogja látni, és nyomról-nyomra fogja követhetni azt, hogy mily romboló hatást gyakorol az az elszigeteltség és egyoldalú irány, mely e felekezetet egyszersmind az ő üzletében egészen különleges irányzatba szorította, mely képtelenné teszi arra, hogy ő a nemzettel egy ethikai alapon érezze magát, egy cél felé törekedjék a nemzettel magával.

Mi áll már most előttünk, ha ez az elem Magyarországra be fog özönlenni! Mi értesülünk már most is arról, hogy Amerika az Oroszországból kiüldözött zsidók számára megnyitja az egyesült államok területét. Igen t. ház, de megválogatja magának azokat az elemeket, melyeket oda szállít, mert ő csupán csak az ifjakat, a munkabírókat szállítja, a tehetetleneket, azokat már most is az emberi könyörre bizza. Nekünk tehát van kilátásunk arra, hogy valamint már most is az úgynevezett lengyel zsidók útja Magyarországra felső megyéin keresztül vezet nyugat felé, a nyugatról kiszorított orosz zsidók, a kik épen oly orthodoxok, szintén ez elemnek ismert és megtaposott útját fogják követni. Hogy a rendszabályok, melyeket a Lajthán túli kormány alkalmaz, a megteremtett helyzetben képesek legyenek megakadályozni a kitörést, ez teljes lehetetlenség, mert erőszakot alkalmazni megszorult tömegekkel, ínségben levőkkel szemközt valami igen nehéz. (Úgy van! balfelől.) És ha ott bár 5-6 helyre összehúzóportosítják is a tömegeket, valamikor azokat el kell szállítani akár az anyagiakra való tekintetből, akár közegészségügyi szempontból. Én tehát teljességgel nem látok semmiféle biztosítékot az eddigi irányban arra, hogy az Oroszországból kiszorított tömegeknek tekintélyes része Magyarországra ne vetődjék.

Következik a közegészségügyi szempont, t. ház! Igaz, hogy a magunk közegészségügye is igen mostoha helyzetben van. Kevés érzék mutatkozik annak rendezése és szabályozása iránt. De bocsánatot kérek, a dolog úgy áll, hogy az orvosi tudomány tisztán kimutatja a járványok útját, s épen mióta statisztika létezik, minden járvány, mely Európában pusztit, nyomról-nyomra követhető. És én egyszerű szavakkal csak azt constatálhatom, hogy az Oroszországból kiszorított nagy zsidótömegek épen a nagy járványok útján közelednek hazánk felé. Nincs az az orvos, ki lelkiismeretes, ki ma azt merné mondani, hogy ezen tömegek nem veszélyeztetnek semmit, mert ma még egészségesek. Mert a járványok fejlődését ismerve igen jól tudjuk, hogy minden járványnak bizonyos időre van szüksége, míg mint járvány grassálni kezd, t. i. ott van az incubatio. Ma tehát egy tökéletesen ismeretlen tömeggel állván szemben, szem előtt kell tartanunk, mely utón jön ez, s mi szokott ezen az utón Európa országaiba beszállani. (Úgy van! a szélsőbaloldalon.)

Átmegegyek az ellenindítvány második pontjára, illeti a nemzetközi viszonyt. Történt felszólalás e tekintetben az angol parlamentben, (Halljuk!) hol emlegették, hogy emelje fel Anglia hatalmas szavát azon atrocitások ellen, melyek Oroszországban a zsidók ellen elkövetettek. Anglia kormány elnöke felemlítette a legfőbb elvet, melyet egykor ő maga sem respectált, de most mégis megtartandónak vél, s melyet én magam is igen fontosnak tartok, t. i. azt, hogy más állam belügyeibe

beavatkozni nem szabad senkinek. Igen, t. ház; de ezen elvnek van egy ellenkérdése, mely ezen elvnek voltaképeni értékét kimutatni képes, ennek voltaképeni próbaköve, t. i. hogyha valamely államnak nem szabad más állam belügyeibe beavatkozni, akkor kérjük, melyik elfogadható elv szerint történhetik az, hogy egy állam, mely békében van, mely Európa államai által el van ismerve, hogy a neki nem tetsző elemektől megszabaduljon, azokat a szomszédok nyakára zúdítja. (Úgy van! a szélső baloldalon) Hogyha ezen elv nemzetközileg nem tisztáztatik, akkor Európában még nem is igen sok idő múlva – látva a jelenlegi viszonyokat, látva az általános elkeseredést, a nemzetgazdászati de- rescendót, látva az uralkodók rossz irányát, hogy mindent csak a fegyverhatalom szaporítására és semmit a nép sorsának javítására nem fordítanak, nagyon hamar be fog következni egy általános anarchia, a hol minden nemzet azon elemeket, amelyeket magára nézve, nem bánom indokolva vagy indokolhatlanul, az ő bajai forrásának tekinti, egyszerűen az ő szomszédjának nyakára fogja zúdítani és akkor következnek az összes társadalmi kereteknek általános felforgatása. Hogy az ne legyen igaz, hogy ne következzenek gyorsan kívánom; de mindenesetre az, a mit most tapasztalunk Oroszország részéről, ez csakugyan előbb-utóbb ide vezet, egyenesen erre reá mutat. Azt mondja a t. előadó úr, hogy hiszen ez a baj igaz, megvan, hanem szűnőfélben van, talán egészen mégis szűnik nemsokára. De hol vannak arra nézve a garantiák? Mert én t. ház, az ilyen természetű eseteket, minő az oroszországi zsidóüldözés, nem bírálom azon szempontból, melyet alkalmazhat valaki, a ki egy adott társadalomnak életét figyelemmel kíséri és ismeri a rugókat, melyek azt mozgásba hozzák. Erre nézve egészen más szempont a mértékadó: t. i. miként gondolkozik ily esetekben a tömeg, mert a tömeg okoskodása mindig az: ha egy állam rossz kormányzat vagy bármilyen más oknál fogva nemzetgazdászati hanyatlásnak indul, akkor a tömeg ritkán a kormányzatban, hanem legtöbbször a legközelebbiben keresi az okot. A tömeg úgy fogja fel a kérdést: én szegényedem, ki gazdagodik? És akkor rá rohan arra, a ki az ő szeme előtt meggazdagodik. És ez egy igen nagy veszedelem, mert az igen t. előadó úrral szemben én csak azt jegyzem meg, hogy ha Oroszország parasztjai most azt látják, hogy sikerült nekik 15-20 ezer embert kidobni, akkor az Oroszországban millió számra levő zsidókat csakugyan át fogják szállítani azon a határon, mely legközelebb esik, mert a siker okvetlenül fel fogja őket bátorítani. Hol van itt a megállás, a megszűnés lehetősége? én. t. ház nem látom.

És épen azért t. ház, mert ez a dolog így van, legjobb meggyőződésem szerint hangsúlyozom, hogy megérkezett ideje annak, hogy a kormány az általa annyiszor hangoztatott nagy befolyását a külügyekre érvényesítse és legyen egyszer előrelátó e tekintetben, előzze meg a bajt és ne várja be, úgy mint a t. előadó úr előadásából kitűnik, hogy csakugyan normális viszonyokra alkotott intézkedések megőrzése mellett bevárja a veszélyt, nemcsak a küszöbig hanem a míg az beront.

Ami azon intézkedéseket illeti, melyek e tekintetben szükségesek, ezeknek részletezése reám nem tartozik, nem is tartozhatik. A párt, melynek tagja vagyok, kimondja indítványában, hogy az Oroszországból kiszorított tömegek bejövetelét nem kívánja, ezeket Magyarországra nézve veszélyesnek tartja, félti a társadalmat kereteinek erőszakos meg-

bontásától, félti azt az egészséges mozgalmat, a mely az egyenlő vallású magyarországi társadalom keretei kebelében már keletkezett és mindazok mellett felkéri arra nézve is, hogy legyen gondja reá, hogy ezen kérdés nemzetközi oldalát tisztázza, hogy praeventive járjon el; többet ezen rendszabályokra nézve, melyeket a kormány kell hogy tegyen, a mi részünkről nem mondhatok, mert az egyenesen az ő feladata, azért foglalja el azon bársony székeket. (Igaz! Úgy van! a szélső balon.)

Mindezeknél fogva fenntartva magamnak, hogy e vita folyamában netalán felmerülendő oly elvek vagy esetleg nézetek ellen az ügyis számomra biztosított zárszóban reflektálni fogok, ajánlom az ellenindítványt a t. háznak elfogadásra. (Zajos helyeslés a szélső balon.)

Elnök: Fel fog olvastatni az ellenindítványt.

Duka Ferencz: Jegyző: (Olvassa az ellenindítványt.)

Tisza Kálmán miniszterelnök és belügyminiszter. T. ház! (Halljuk! Halljuk!) Magam részéről igen röviden kívánok a fennforgó kérdésben szólni. Mindenek előtt kijelentvén azt, hogy a kérvényi bizottság határozati javaslatát, mint a mely, szerintem, a helyzetnek tökéletesen megfelel, a magam részéről elfogadom; elfogadom azért, mert tökéletesen igaza volt a kérvényi bizottság előadójának, hogy úgy a települési, mint a honossági törvény az ellen, hogy egyes községek magukat fenntartani nem tudó tömegek által megrohantassanak, igenis kellő biztosítékot nyújt. (Egy hang a szélső balon: Vasvillával! Zaj.) és nem látom, hogy midőn ezen biztosíték még van, és midőn, ha csakugyan következének be oly események, melyektől az előttem szóló képviselő úr oly nagy mértékben fél, még akkor is lenne idő az irányban törvényhozásilag intézkedni, nem látom most szükségét, de nem is tartanám helyesnek intézkedni akkor, midőn, bármint igyekezzék is a képviselő úr a kérdést kimagyarázni, nem lehetne a dologtól azt a szint elvenni, hogy itt csakugyan felekezeti vagy faj iránti ellenszenv is működik. (Ellenmondás a szélső baloldalon.) És hogy ez úgy van, maga a képviselő úr beszéde indokolja, a ki, elismerem – bármennyire ügyesen és parlamenti modorban taglalta a kérdést, nem tudta elkerülni azt, hogy a hazában lakó izraeliták legalább egyik része ellen – nem mondhatom ki másképp – izgató természetű nyilatkozatot ne használjon. (Ellenmondás. Zaj a szélső baloldalon. Felkiáltás a szélső baloldalon: Korteszkedés! Zaj a jobb oldalon.)

Én nem tudom t. ház, hogy mennyiben mondtam oly valamit, a mi bárkit is bánthatna. (Felkiáltás a szélső balon: Hogy ne?! Izgatás!) mert kiemeltem a képviselő úr előadásának lehető kíméletes voltát, de épen hogy a helyzetnek természetére utaljak, igenis felemlítettem, hogy minden igyekezete mellett kénytelen volt olyanokat felhozni, melyek azon természettel bírnak, hogy az országban lakó izraeliták egy része ellen izgató hatást gyakoroljanak (Zaj. Mozgás a szélső balon.) És ha a képviselő urak szívesek lettek volna csendesen kihallgatni, meg is magyaráztam volna; mert nem tudom, mondhatja-e valaki, hogy az nem bir izgató hatással, ha az mondatik, hogy az ország egy részének nagymérvű elszegényedése az orthodox izraeliták természetében levő tulajdonok által okoztatik. (Felkiáltások a szélső baloldalon: Nem azt mondta!)

T. ház! A felfogások különbözők lehetnek, de azt, hogy ily nyilatkozat nem bírna izgató hatással, el nem ismerem, és igazság szerint el nem ismerheti senki. (Zaj a szélső baloldalon.)

Különben t. ház, a mi a képviselő úr indítványát illeti, én azt a részét, mely a törvényhozási rögtönös intézkedésről szól, nem tartom szükségesnek, nem tartanám e perczen helyesnek; mert azon rendkívüli eset, melyre ő hivatkozott nincs jelen, nincs is oly közel, hogy nyakra főre ily törvényhozási intézkedésre szükség lenne. De midőn a községnek joga van még állampolgárainak is nem engedni meg a települést bizonyos körülmények közt, ezen veszély rögtönös bekövetkezését minden község saját hatáskörében kikerülheti. (Zaj. Egy hang a szélső baloldalon: Vasvillával! Mozgás a jobboldalon.) A t. képviselő urak valamelyikének nagyon kedves a vasvilla (Derűtség a jobboldalon;) de hát t. képviselőház, (Halljuk!) én, midőn azon törvényre hivatkozom, a mely törvény végrehajtásában azoknak, a kik akadályozva vannak, segídekert nyújtani a kormánynak kötelessége, senki sem mondhatja, hogy oly valami rendkívüli eszközre utasítanám. (Úgy van! jobb felől.) De vájjon, ha szószerint kell vennünk a t. képviselő úr indítványa első pontjának végét, a mely azt mondja: „ezeknél fogva az Oroszországból kiüldözött tömegeknek, s azok töredékeinek Magyarországra való beözönlése okvetetlenül megakadályozandó:” akkor kérdem, ha okvetetlenül megakadályozandó, ha a törvény, a mely a községeket felhatalmazza, nem elég, ha azok még is jönni akarnak, – tegyük fel, a mit nem hiszek, – hát akkor mivel fogjuk, talán szónoklatokkal fogjuk őket távol tartam? (Tetszés a jobboldalon. Egy hang a szélső baloldalon: Mitraillouse-zel! Zaj.) Épen a képviselő úr indítványa utal az erőszakos visszautasításra is, mert máskép „okvetlenül” visszautasítani, mint utolsó esetben fegyverrel, nem lehet. (Helyeslés a jobboldalon. Ellenmondások a szélső baloldalon. Felkiáltások: Cordonnal!)

T. képviselőház! Köszönettel tartozom (Halljuk!) ezen szóért: cordon; nehezen nélkülöztem a javaslatban. Hát mit tesz az, cordon? Azt teszi, hogy azt, a ki a mindnyájok által elítélt barbár módon tűzzel-vassal hazájából kiűzetik, puskatusával, vagy szuronyhegyével visszaverjük. Ez a cordon jelentősége, ha erre hivatkoznak. (Élénk helyeslés a jobb- ellenmondás a baloldalon.) És van még egy másik jelentősége, AZ első jelentősége csak a humanismust festi, a másik a takarékoságot. Talán azt mégis tudják a képviselő urak, hogy az a cordon, a melyet, hogy praeventive járjunk el, már most kellene felállítani és lesni, hogy jön-e a baj vagy nem, az a cordon ingyen nem létesíthető, az a cordon temérdek pénzbe kerül, az hónapokon át milliókba kerül. (Úgy van! a jobb oldalon.)

Hát most már egy ország itt sem lévő veszély ellen csupa humanismusból intézkedjék úgy, hogy puskatusával lökjük vissza a kiüldözött embereket, erre állítsunk cordont? (Ellenmondások a szélső baloldalon. Zaj. Halljuk!)

A képviselő úr indítványának van még egy része, (Halljuk!) és ez az, hogy a kormány használja fel külügyi befolyását arra, hogy megszűnjék az izraelitáknak ez a kivándorlása Oroszországból és intézkedjék úgy, hogy azok vagy visszamehessenek oda, vagy elszállíttassanak, de Oroszország költségén.

Hát t. képviselőház, én azt hiszem, hogy Európa kormányának nem volt szüksége a képviselő úr felszólalására oly szempontból, hogy azt és annyit ezen ügyben megtegyenek, a mit és a mennyit szomszédos

államok a nélkül, hogy az egymás belügyeibe be nem avatkozás elvét megsértsek, tehetnek. De a képviselő úr azt is mondta, hogy ennek az elvnek is megvan a határa, (Halljuk! Mozgás a szélső baloldalon.) és azt mondja, hogy ha egyszer valamely állam belügyi intézkedései bajnak, veszélynek teszik ki a szomszédállamot, akkor már a be-nem-avatkozás elvétől el kell tekinteni.

Nem vitáztam a képviselő úrral a nemzetközi jogról, de azt kérdezem, hogy, ha ebből az elvből kiindulva, Ausztria-Magyarország azt fogná mondani az oroszoknak, én követelem, hogy ez megszűnjék, hogy azokat kik itt vannak, a magad költségén vagy vidd vissza, vagy szállítsd Amerikába, és ha Oroszországnak történetesen nincs kedve ezt megtenni; mi következik akkor? Hagyjuk azokat elpusztulni egyfelől, másfelől pedig engedjük meg, hogy egy szegyenletes eredménytelensége álljon be a felszólalásnak, vagy háborút izenjük, mert: tertium non datur? (Helyeslés jobb felől!)

Mert ha valamely állam ily követeléssel lép fel, akkor már a háborúra is el kell készülnie, mert különben szegyenletes fellépésének eredménye. (Úgy van! a jobboldalon. Felkiáltások a szélső baloldalon: Úgy is az lesz a vége!)

Már t. képviselő urak, én teljes készséggel elismerem, hogy önök összesen és egyenként sokkal hatalmasabbak, mint az európai diplomácia de szép szóval önök sem fognák ezt elintézni. (Derültség a jobboldalon. Mozgás a szélső baloldalon)

De t. ház, megígértem, hogy rövid leszek, és (Halljuk! Halljuk!) hogy a legszükségesebbekre szorítkozom; épen azért nem folytatom a kérdés azon részét. (Halljuk.)

Elsőbben is constatálni kívánom, hogy egyesekről nem szólva, kijelenthetem, hogy ma még tömeges bevándorlásról Magyarországra szó nem lehet. Én nem mondom egyeseket sem, de nem merem állítani, hogy nincsenek egyesek. Galiczában a kijelelt helyen kívül, ezelőtt 3-4 nappal, a legauthenticusabb helyről vett értesülés szerint, még nem voltak letelepülve. Ezen óriási apparátus tehát, még ha helyes volna is, és még ha praeventiv intézkedést kívánnának is a képviselő urak, ma minden esetre még elhamarkodott volna. Különben miután a praeventiv szó már kiejtettem, kijelentem egyszersmind, nehogy azt higgyék, mintha én a praeventiv intézkedésnek minden körülmények közt ellene volnék; de azt hiszem, hogy nem jó a t. képviselő urak és senki részéről a kormányt erre bátorítani és tüzelni. A praeventiv intézkedés szüksége sokszor elő állhat, de az legyen mindig a kormány felelősségére eszközölnödő s nem törvényhozási felhatalmazás alapján. (Elénk helyeslés jobb felől. A szélső baloldalon: Úgy akarjuk mi is!)

Visszatérve beszédem fonalához, ismétlem, hogy oly bevándorlás ma még nem létezik, ismétlem, hogy a letelepülés veszélye, ha megkezdődne is, nem állhatna be; ismétlem, hogyha bekövetkeznék is, vagy az egyik állhatna be, a mit, úgy látszik, a képviselő urak óhajtának, a tüzzel-vassal üldözötteket erőszakkal visszaűzni a veszélybe, vagy mint más esetekben történt, bekövetkeznének az internálás útján való gondoskodás.

De t. képviselőház, én nem hiszem ezen veszély bekövetkezését; nem hiszem pedig azért, mert én legalább nem ismerek senkit, – és itt

nem veszem ki hazánk izraelita lakosait sem, – a ki óhajtaná ezen bevándorlást, a ki épen azt ne kívánná, hogy az államnak közegészségi, rendőri, közgazdasági érdekei óvassanak meg, de megóvassanak a humanismus követelményeinek épségben tartása mellett (Élénk helyeslés.)

Legyenek arról meggyőződve, hogy míg határozottan el kell utasítanom magamtól azt, a mi erős meggyőződésem szerint, Magyarország és a magyar törvényhozás és, merem mondani, – a magyar kormánynak is összes tradícióival ellenkeznie, hogy a szerencsétleneket hideg szívvel, kegyetlenül a veszélybe visszakergessük, (Élénk helyeslés) addig más felől minden lehető módon fogok a magam hatáskörében működni arra, hogy ha nem szünnék meg a kivándorlás, még ha kell, állami közbelépés útján is, (Felkiáltások a szélső baloldalon: Hisz ez háborúra vezetne! Halljuk! Halljuk!) de nem úgy, a mint a képviselő urak értették, (Zaj a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk!) állami közbelépés útján is eszközöltessék az, a mi, azt hiszem, úgy nekünk mint ama kiüldözötteknek a legjobb: tétessék ugyanis lehetővé, hogy elmehessenek egy oly hazába, a melyben ők is több jót találhatnak maguk számára, találnak elfogulatlan helyet, találnak munkálkodásra tért. (Helyeslés.)

Ez az, a mit esetleg, ha kell, még állami közbelépéssel is eszközöndőnek tartok, eszközöndőnek tartom, nem úgy a mint – igaza van a képviselő úrnak – tették egyes speculánsok, de nem azok a comiték, melyek humanisticus szempontból alakultak, hogy nemcsak a munkaképesek hanem az elüldözött családok együttesen mehessenek ki, a mi minden irányban egyedül czélszerű (Helyeslés), de ezen közbelépésnek is szükségét ma még nem látom, mert mégis azt tartom, hogy az első sorban a társadalom humanisticus kötelessége (Helyeslés), a mely kötelességnek eddig is igyekeznek nagy részt az izraeliták, de igyekeznek mások is eleget tenni. Csakis ha a társadalmi tevékenység nem volna képes a bajjal megküzdeni, tartanám lehetőnek és szükségesnek, ezen irányban az állami közbelépést is kezdeményezni, de nem azon az úton mely – ismétlem – minden hagyományunkkal, minden amezőbb kebel érzésével ellenkeznie, hogy a tűzzel vassal elüldözötteket a veszély torkába puskatusával visszakergessük. (Élénk helyeslés. Felkiáltások a szélső baloldalon: Hát ki akarja ezt? Halljuk! Halljuk!)

Ezek után ismételve kérem a t. házat, méltóztassék a kérvényi bizottság javaslatát elfogadni, méltóztassanak fontolóra venni, hogy midőn a kérvényi bizottság utasítást a kormánynak adni nem akar, nemcsak bizalmat fejezett ki ez által, de azt hiszem, egy igen helyes parlamenti elvhez maradt hű, mely abban áll: ily kérdésekben egyfelől nem kötni meg a kormány kezét, hogy ne tehessen más intézkedést is, ha az a mi kimondatik, a czélnak nem felel meg, és másfelől nem venni le a kormány vállairól a felelősséget, mely pedig a kormányt terheli.

Ajánlom a kérvényi bizottság véleményét. (Hosszan tartó élénk helyeslés a jobboldalon. Zaj. Felkiáltások a jobb oldalon: Szavazzunk!)

Dobránszky Péter: (Eláll! Szavazzunk! Perczekig tartó zaj. Halljuk.) T. ház! Én a ház iránti tiszteletemnél fogva csak pár szó elmondhatására kérem a t. házat. (Eláll! Szavazzunk!) Nem kívántam volna (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) e kérdésben felszólalni, ha nem tettem volna oly tapasztalatokat, melyeket egyenesen a képviselői kötelesség teljesítésének szabadsága ellen irányzott merényletnek

kell tekintenem. (Halljuk! a szélső baloldalon.) Mert, t. képviselőház, úgy látszik, hogy nagy jelentőségű társadalmi kérdéseknek e helyen nyíltan, elfogulatlanul, hazafias jóindulatból való tárgyalása csakis merészséggel, bizonyos tekintetben valóságos elszántsággal jár. (Úgy van! a szélsőbalon.) Úgy látszik, hogy olyan terrorizmus alatt állunk az ily kérdések tárgyalásánál, mely terrorizmust épen az ország, épen a nemzet védelme érdekében, épen a képviselői szabadság érdekében vissza kell utasítanom. (Helyeslés a szélső baloldalon). Én egyszerűen annak kijelentésére szorítokozom, hogy én tiltakozom, rágalomnak jelentem ki az olyan terroristicus irányokból származó támadásokat, hogy midőn itt a nemzet, az ország érdekeire nyíltan, a törvényhozás előtt törvényre, jogra, erkölcsre, humanismusra támaszkodva tárgyalunk, az ily kötelességteljesítés fajgyűlöletet, vagy felekezeti rajongást foglalna magában. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon. Egy hang a szélső balon: Ez Tiszának szól!) Nem Tiszának szól, hanem azoknak, a kik terrorizálnak. (Nagy derültség balfelől. Zaj jobb felől.)

Midőn én felszólaltam t. ház! és megnyugtató nyilatkozatok, biztosítások nyújtására kérem a t. kormányt ez ügyben: úgy voltam és úgy vagyok meggyőződve, hogy képviselői szent kötelességemet teljesítettem a nemzet, a haza iránt. (Úgy van! bal felől.)

És ezért máris az a vád, az a gyanúsítás és támadás irányuljon a képviselő ellen, hogy ez zsidóüldözés, hogy zsidóüldöző pártnak szervezése és alakítására törekszik? Nem akarok személyekről szólni; de hogy ez így van, személyekre és tényekre hivatkozhatnám, az ily terrorizmust én kötelességem szent érzetében a legnagyobb erélylyel visszautasítom. (Élénk helyeslés balfelől.)

Én fontosnak, nagy jelentőségűnek, társadalmi, közgazdasági, népesedési, közerkölcsi, közvagyonosodási szempontokból végtelenül nagy fontosságúnak tartom e társadalmi kérdést; (Úgy van! bal felől) de ha hozzá nem szólok, ha még a statisztikához sem merek nyúlni – pedig ez az én kapám kaszám, ez az én szakmám, – hogy még az a foglalkozás is a phrázisok terrorizmusa alatt álljon, hogy statistikát üzzünk, igazságot keressünk és tények alapján constataljuk az álláspontokat, ezt most tapasztalom, és én azt látom, hogy itt valóságban nem zsidóüldözés, hanem képviselő-üldözés van készülöben. (Helyeslés balfelől. Mozgás jobb felől.)

Én t. ház, ép azon magas szempontokból, melyeket a t. minisiterelnök úr hangsúlyozott, hogy itt még a pusztá merő tények szigorúan statisztikai constatalásában is esetleg izgatást vélhetnek rejleni, és egyenesen az izgatás célzatát tehetik fel; hogy – mondom – a gyanúnak még csak legtávolabb látszata se legyen, elállók a statistikától és a tények constatalásától, (Halljuk! a szélső balfelől.) mert én nemzetvédelmi szempontból tekintem e kérdést nagyjelentőségűnek s mikor azt mondom, hogy nemzetvédelmi szempontból tekintem, akkor a magyar nemzet alatt értem a magyar nemzet zsidótagjait (!) is, és visszautasítok mindenféle gyanúsítást.

Hanem mondom, ép ezen gyanúsító átok kikerülése végett nem tárgyalom a kérdést. Engem a t. minisiterelnök úrnak itt e ház s az ország színe előtt kifejezett nyilatkozata, s gondolkodásának azon iránya, hogy ha csakugyan minden feltevés és hiedelem ellenére is bekövetkez-

nek a veszély, a melynek elhárítására mostmár az előkészületeket kérjük, az esetben elfoglaljuk majd azt az álláspontot, a melyet nekünk a hazafiság és haza szempontjából helyesen alkalmazott humanizmus parancsolt, – teljesen megnyugtat. Látjuk t. i. az üldözötteket menekülni. Ne legyünk hyenák, ne taszítsuk őket vissza, hagyjuk őket menekülni, nyissuk meg nekik az országot mint országutat, és különösen gondoskodjunk arról; hogy minél hamarabb tovább mehessenek oda, a hol reájuk jobb haza vár. (Élénk derűtség balfelől.) Ez a nyilatkozat engem t. ház megnyugtat, megnyugtat főképen azért is, mert én épen hangsúlyozva látom a humanizmust hazánk szempontjából is, annak helyes felfogása és alkalmazása tekintetéből. így értem én a miniszterelnök úrnak nyilatkozatát, és csakis így érthetem és fogadom el, hogy t. i. a humanizmusnak hazánk szempontjából is helyes felfogása és alkalmazása lesz helyén a veszély idején.

Ennélfogva t. ház, midőn humanizmust követelünk és követünk más szerencsétlen emberek, üldözött népfajok számára: akkor én megint másrésztől kénytelen vagyok hangsúlyozni, hogy a humanizmusnak ezen szent parancsát tartsuk meg első sorban saját nemzetünk irányában. (Helyeslés.)

Nem fejtegetem tovább e kérdést, és csak még pár szóval legyen szabad igénybe vennem a t. ház türelmét. (Halljuk!) Én t. ház mondhatom: őszintén bevallom, hogy nálam gyermekebb ember a világon nincs. Én egy bogarat sem tudnék eltapodni, én szeretek minden élő teremtményt mely arra érdemes. (Zaj és mozgás.)

Azt mondják, hogy ilyet a parlamentben mondani nem szabad. Én pedig kénytelen vagyok kimondani, hogy a szeretet és türelem tanait itt hirdetni a legfényesebb kötelességek sorába tartozik, és midőn itt kijelentem, hogy szeretek minden embert és minden nemzetet, egyszersmind hozzá kell tennem, hogy legjobban szeretem nemzetemet. (Helyeslés balról.) Én azonban a humanizmusnál még egy nagyobb törvényt is ismerek: a lét-önfentartás törvényét. (Úgy van! a szélső baloldalon.) És akkor, ha majdan a kérdés így állana előttünk, én nem habozok választani a humanizmus közt és hazánk létfentartása szempontjából szükséges intézkedések közt. (Helyeslés balról.) Hát a háború talán humanizmus? (Zaj. Egy hang jobb felől: Eláll! Felkiáltások a szélsőbalon: Halljuk!) Én tisztelettel hajlok meg még a türelmetlenségét nyilatkoztató t. képviselő úr előtt is, (Hegedűs közbekiált: én nem szóltam!) én személyt nem nevezek és ép azért, mert valamint a t. képviselő úr iránt úgy a t. ház türelme iránt is mély tisztelettel vagyok, daczára annak, hogy sok mondani valóm van a humanizmusról, daczára annak, hogy én is megtudnám magyarázni, mi a valódi humanizmus, mi az igazi nemzeti becsület: mindezek daczára további fejtegetésekbe nem bocsátkozom, de határozottan és ismételve kimondom, hogy ha bekövetkeznék a választás a humanizmus alkalmazására nézve más népek és nemzetem irányában, akkor én mindenek fölé nemzetemet helyezem. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Ó n o d y G é z a: T. ház! A miniszterelnök úr az áramlattal szemben, mely világhódító intenciókat táplál, mely hazánkat fenyegeti, hivatkozottá humanizmusra. Én a humanizmust ezen áramlattal szemben nem ott ismerem, hol a miniszterelnök úr véli felfedezni. (Halljuk!) Nem mindennapi világmozzanat az, mely ma hazánk határán felütötte fejét. T.

ház, a történelemben hazánkra nézve úgy szólván soha elő nem fordult oly tömeges, oly irtóztató hordája akarja ellepni e haza földét a Talmud tanát valló hitfelekezetnek, melynek veszélyessége épen azon elvekben rejlik, mely elvek be vannak véve a Talmud tanaiban.

En t. ház! a Talmuddal életemben nem foglalkoztam soha, nem is kívánok vele foglalkozni; annyit azonban tudok ezen dogmaticus műről, hogy terjedelménél fogva egy emberéltet, sőt többet venne igénybe, hogy áttanulmányozható legyen. Nemcsak maga a Talmud terjedelmessége ennek az oka, hanem a Talmud commentárai, melyek a rabbinusok által kibővítettek s ezer, meg ezer mysticus, labyrinthicus értelmezéssel megoldattak.

Midőn t. ház, egy oly áramlat veszélyezteti a nemzet érdekeit, mely áramlatból már eddig kijutott nekünk bőven az eddig elért évek alatt, ellepte már Magyarország felső vidékét, ellepte Magyarországnak azonkívül több vidékét is, kiélte, kiszivattyúzta népünk életerejét, oly áramlattal szemben, mely hízeleg magának azzal, hogy ő világuralomra törekszik. Ezen 7-8 milliónyi maroknyi sémita faj arczába vágta a 300 millió ariának a keztyűt, nem nyíltan, hanem titokban, a Talmud szövevényes tanaival. Mily veszedelmes morált tartalmaz e könyv, én azt nagy nevű írónak idézeteiből óhajtom magyarázni. Dr. Rohling Ágoston írta e művet. Címe: Der Talmudjude „Zur Beherrschung für Juden und Christen”. Megjelent a mű Münsterben 1876-ban. Ezen műnek szerzője idézeteket közöl a Talmudból, és ezer tallért tűzött ki jutalmul annak, ki idézeteit megczáfolni képes, a ki képes idézeteinek valótlanságát bizonyítani. Nem akadt egy sem a zsidóság közt ki a kitűzött jutalomért pályázni mert volna. Így ír Rohling az ő jövőbéli uralmukról: „A Mesiás a királyi uralmat visszaadandja a zsidóknak, kiket minden nép szolgálni fog, kik előtt minden birodalom meg fog hajolni; azután minden zsidónak 2800 szolgája és 310 világa lesz. (Nagy derűtség.) Azt hiszem vígságnak elég szomorú! Ezt azonban egy nagy háború előzendi meg, melyben a népek kétharmada ki fog irtatni, úgy hogy két év lesz szükséges arra, hogy a hatalmukba került fegyvereket a zsidók elégethessék; a zsidók akkor mérhetlenül gazdagok lesznek, mert a népek összes kincsei az ő kezeikbe kerülnek; oly nagy kincstáruk lesz, hogy annak lakatai és kulcsai elszállítására 300 öszvér nem lesz elégséges. (Hosszan tartó derűtség.) Azután az összes népek fölveendik a zsidóvallást, kivéven a keresztényeket, a kik e kegyben nem részesülendnek, hanem egy szálíg kiirtatnak, (Derűtség.) mert ők az ördögtől vették származásukat. (Nyugtalanág. Zaj jobb felől.)

T. ház! A világuralomnak érvényre jutása van ezen tanban kimondva; ki van mondva, hogy a sémita faj fog az egész világ fölött uralkodni, tehát oly törekvés, mely magának a humanismusnak minden tanát lerombolja; hódításban akarja nagyságát, hatalmát feltalálni, a népek kiirtásában akarja szenvedélyét kielégíteni. És t. ház, oly nyomást gyakorol e tanal a zsidóság a népek légző szerveire, itt oly mysticismus van e tanban kifejezve, hogy ez ellen a művelt társadalom minden elemeinek együttesen és határozottan tiltakozni kell. (Igaz! Úgy van! a szélső balon.) Nem tekintí e tan a keresztényt embernek sem, hiszen világosan ki van benne mondva: egy barom magva az idegennek magva a ki nem zsidó. Ily tanokat terjeszt a Talmud.

Ezen tan szerint t. ház egyedül ők vannak arra jogosítva, hogy az életnek örvendhessenek, egyedül az ő életük az, a melynek fentartására jogot formálnak, míg minden más nép élete semmi egyéb, mint oktan állatnak az élete, mely kiirtandó. Hiszen így szólt egyik idézetében, Rohling: „Azt mondja a talmud: az istenteleneknek legbecsületesebbikét öld meg. Ha verembe esik az eretnek, így tanítja a talmud, nem kell kihúzni; ha létra van a verem fölött, így mondja a talmud, el kell venni, mondván: azért teszem, hogy barmaim bele ne menjenek; ha kő volt a nyíláson, megint rá kell tenni, mondván: Azért teszem, hogy barmaim át mehessenek rajta. Igazságos cselekedet az eretneket sajátkezűleg kivégezni. A ki az istentelenek vérént ontja, áldozatot mutat be Istennek. Izrael fiai közül nem szabad megölni senkit.

Izraelből nem szabad megölni senkit, de a gojim és eretnek nem tartoznak Izraelhez. A ki pedig Izraelből öl meg egy lelket, az annyit számít neki, mintha az egész világot megölte volna, és a ki egy izrael lelket megtart az életnek, annyi érdeme van, mintha az egész világot megmentette volna.

Valóban bámulatos ezen öntetszelgés, melyet maga irányában táplál tanaiban, a világegyetemmel szemben egy maroknyi nép, a mely addig is csak polgártársainak vagyonán és vérént tudta magát fentartani. A Talmud-zsidó magát Isten választott népének tartja. Valóban, ez igen szép kifejezés, de csak mint kifejezés marad szép, mert hogy oly rossz ízlése lett volna a mindenképpen alkotójának, hogy ilyen, loknis, kaftános fajt választott volna ki magának, azt az egész világon el nem hiszi senki. (Derűtség.) Üldöztetnek Oroszországban a talmudisták, de nem kell gondolni, hogy az csak magától, ok nélkül keletkezett, kellett, hogy ok legyen arra. És ezen üldözés oka mélyen a múltban fekszik. Régen ott is folyton gyakorolta azon üzemeket, melyeket hitsorsosaik itt Magyarországon végrehajtottak, végrehajtották a műveltségnek, a humanitásnak gyalázatára, megbecstelenítésére, végrehajtották azon fajnak, melynek hitsorsosainak vallják magukat, a neológoknak szégyenére. Tudva levő dolog, hogy a muszka pórok gyermekeit is vallás-célokra legyilkolták. Ez tudvalevő dolog a múltból, és az a sok bosszúért kiáltó-vér volt oka annak, hogy feltámadtak a pórok Oroszországban is, irtó-háborút indítottak és kikergették őket saját hazájokból.

Elnök (csenget): Én nem szólok az ellen, bárminő elveket fejteget itt a képviselő úr; de kénytelen vagyok, tekintettel arra, hogy jelenleg ezen kérdés némileg bizonyos izgatást keltett, figyelmeztetni a képviselő urat arra, hogy ne méltóztassék tényként oly dolgokat állítani és ezen parlamentből hirdetni, a melyek lehetetlenségek (?) és régi mende-monda meséknek alapulnak (??) (Élénk helyeslés.), a melyeknek eredetecsupán azon bibliai mondából származik, hogy Ábrahám saját fiát akarta feláldozni. Ne méltóztassék tényként odaállítani, mert megtörténhetné, hogy valóban oly izgatás indulna ki e házból, a melyet egyik másik helyen bizonyos egyének magán céljaikra felhasználhatnának. (Élénk helyeslés.)

O n o d y Géza: T ház! A t. háznak kegyes engedelmével (Halljuk!) el kell magamtól háritani azt a vádat, mintha én beszédemmel izgató hatásra számítanék; én oly állításokat teszek, a melyeket igyekszem bebizonyítani. (Halljuk!)

Hogy a véráldozatnak rituáléja a Talmud-zsidók között csakugyan uralkodik, erre nézve az 1400. évtől fogva lánczolatosan egész korunkig leterjedő esetekre tudok hivatkozni. (Halljuk!)

T. ház! Mindenekelőtt fel fogom olvasni azt a két esetet, a mely fájdalom! hazánkban történt A két eset oly nevezetes, hogy azt Rosty Miklós nagyhírű tudós, művében, a melyet olaszból fordítva adott ki, érdemesnek tartotta következőleg leírni: (Olvas.) „Tudva vannak ama minden igazsággal teljes történetek, a melyekkel tele vannak az országok és tartományok a keresztény gyermekeket megölő zsidókról.

Egy, a maga idejében történt dolgot így írja le Bonfinius, hogy 1494. esztendőben Nagyszombat városában 12 zsidó férfiú és 2 asszony egy keresztény nemes ifjút titkon megragadván, a közelebb való házba behúzták és a száját bedugván kegyetlenül fojtogatták s minden ereit megszurdalván, mígnem lelkét lassan-lassan és mintegy hosszas és kínos csuklással ki nem adná; nyomorultnak kicsorgó vérént mint az éhkutyák lebzsölték, és némely részét magok nyelték, falták, a többit pedig edényekre szedvén, másoknak megtartották; azután a testét diribról darabra elvagadalván, ide s tova a földre elásták. Midőn szülői az ifjat mindenfelé sokáig hasztalanul keresnek és az is bizonyos lett volna, hogy előtte való napon ötet a zsidó utcán látták: gyanúságból poroszlókat küldenek a zsidókra, és legottan egy háznál tapasztalván a fris vér jelenségét, megragadják a házi gazdát minden cselédestől, kérdésre veszik az asszonyokat, a kik mindeneket renddel ki vallanak. Nyilván lévén tehát a gonosz cselekedet és a szörnyű gyilkosság, Zápolya István, akkorebeli magyarországi nádorispán, – a város piacának közepén nagy tüzet rakatott, és valakik részesek vagy tudósok voltak azon gyilkosságban, mind a tüzre hányatá, és azon városból fejek, életek vesztese alatt a zsidókat örökösen kitiltotta.

Midőn e dologban a kínok közt kérdésre vennének némely vén zsidókat, mi oka lehetne annak, hogy ők annyira szomjúhozzák a keresztény vért? Négy okát adták, s vallották ennek: 1.) Hogy régi hagyomány legyen az ő nálok, hogy a keresztény vér igen hasznos a körülmetéléskor a zsidó gyermek vérenek megállítására és a sebnék gyógyulására. 2.) Ha a keresztény vérral össze elegyített pogácsából a zsidó eszik és abból más személynek is ad, azt a maga szerelmére fölgerjeszti. 3.) Asszonyi bajokban nagy orvosság a keresztény vérnek megivása. 4.) Régi, de titkos törvényük szerint tartoznak a zsidók esztendőnként egy keresztényt megölni és annak vérével az Istennek áldozni; ez a sors ebben az esztendőben a nagyszombati zsidókra szállott.” (Élénk derülség.) Hiába igyekeznek nevetéssel kisérni, adatokra hivatkozom.

Egy másik esetet így ír le Bell Mátyás. (Olvassa:)

„. . . 1529 esztendőben bazini kerékgyártó Meilinger Györgynek János nevű 9 esztendő fiacskáját a zsidók ellopták, és egy mély pinczében minden ereit megvagdalván és számtalan szúrással sebeket rajta tévén, a szörnyű kínok között minden vérént edényekre szedték és így megölve, hátra kötött kezekkel és mezítelen fővel a városon kívül nem messze a bokrok közé elvetették. A keseredett szülék egyedül szeretett fiokat szorgalmatosan keresvén, hamar feltalálták, a zsidók legott gyanúságba esnek, a törvényre idéztetnek, a magok felelőjétől feladatnak, és harminczan, ki férfi, ki asszony halálra sentenciáztatnak,

tűzre hányattatnak. Több ilyeneket eléhordhatnék a mi időnkbeli keresztény ifjak hóhérozásairól.”

Egy másik eset a mely szintén figyelmet érdemel a következő: (Olvassa!)

„Az országos levéltár „helytartótanácsi” osztályában egy szokatlanul zord kép vonja magára figyelmünket. A méternyi hosszú és 61 centiméter széles vászonzól egy zsenge, mezítelen, törzsűrészek által elégtelenített gyermek teteme mered reánk; az arczon 18, a karokon 16, mellén 32, hátán 17, lábain 19 késszűrés látható, – a jobb szem kiütve, melle késsel össze marcangolva, s a nyakán fojtó kötél.”

Ezen borzalmas kép magyarázatára egy egész nyaláb okmány őriztetik az országos levéltárban; az eset, a melyre vonatkozik, minden tekintetben hasonlít a jelenleg napirenden levő tiszta-eszlári esethez.

Ezen hivatalos adatok szerint 1764. év június hó 19-én Balli János orkutai (Sáros megye) lakos István nevű 5 éves gyermeke nyom nélkül veszett el a mezőről, hova a reggeli órákban virágot szedni ment. Hat nap múlván a fiú tetemét – fentebb leírt módon eltorzítva – a „Qservena hrasz” nevezetű dűlőben találták fel. Az orkutiak rögtön a fálubeli és környékbeli zsidókra gyanúskodtak, s miután e gyanú több izgató-áltál még élesztetett is, félni lehetett, hogy a felbőszült nép a zsidókra támad; a hosszúra nyúlt bűnvizsgálat következő gyanúokokra támaszkodott. A gyermekeken ejtett késszűrészek zsidó betű formáit öltik, a melyek zsidóul értő keresztények által elolvastatván, szerintük e betűk azt jelentik: „Egy az Isten, egynek kell elveszni.” A meggyilkoltatás idején számos zsidó fordult meg Orkután, s a tetem feltalálása napján három zsidó bérlő rendkívül gyanús, sőt ostentatív magaviseletet nyilvánított. A kis Balla István gyermektársai látták volna, hogy a gyilkosság napján zsidók beszéltek a fiúval. Legjellemzőbbnek tartotta azonban a vármegye, hogy e hitetlen nép közül kettő a börtönben önként jelentkezett, hogy kikeresztelkedjék, sőt a főgyanúban levő czinkos fiú néhány nappal azután hogy apját elfogták, jelentkezett földesuránál, hogy kitér a keresztény hitre. A történeti igazság érdekében ki kell jelentenünk, hogy az összes vádlottak „Zsidó Lengyelország”-ból kerültek hazánkba.

Elnök: Kénytelen vagyok figyelmeztetni a képviselő urat, hogy, ha itt a magyar parlamentben hírlapokból és régi magyar művekből fog ily dolgokat felolvasni, – méltóztassék elhinni, hogy ez Magyarországnak és a magyar parlamentnek nem fog dicséretére válni (Úgy van! a jobb oldalon.) A képviselő úr tehát ne méltóztassék beszédét ez irányban folytatni. (Élénk helyeslés a jobb oldalon.)

Ó n o d y Géza: T. ház, én a t. miniszterelnök úrtól nem egyszer hallottam, hogy az állítás bebizonyítására..... (Zaj. Halljuk!)

E l n ö k: Én a képviselő úrnak szabad szólási jogát korlátozni nem akarom. A szabad szó uralkodik itt a magyar parlamentben, de épen mert uralkodik, köteles minden képviselő a parlament iránt tisztelettel viseltetni és csak olyanokat előadni, a melyekből ezen parlamentre árny nem származik. Én meg vagyok győződve, hogy ha a haza ellenségei, – pedig ilyen sok van – olvasni fogják azt, hogy ilyen tanok hirdettek a magyar parlamentben, ennek az egész ország kárát fogja vallani, kérem a Képviselő urat méltóztassék szabad szólási jogát önmaga oda korlátozni, Hogy ilyenektől e parlamentet megkímélje. (Élénk helyeslés.)

Ónody Géza: Bocsánatot kérek, én a miniszterelnök úrtól nem egyszer hallottam, midőn valamely állítás bebizonyításáról volt szó, hogy felhívta az illetőket, hogy concret esetet idézzenek. Én tehát concret eseteket idézek t. ház, tényekre hivatkozom. És én azt hiszem, legalább ez a meggyőződés, hogy a magyar parlamentnek az nem lehet feladata, hogy a hol bűn követték el és a hol bűn lappang, a bűn ki ne derítették, és a bűnös ne büntetessék. (Zaj.)

Végül a történeti igazság érdekében ki kell jelentenem, hogy az összes vádlottak Lengyelországból vajú zsidók (Felkiáltások: Elég! Elég!)

Van egy harmadik concret eset t. ház, és ez a piri*) eset. (Zaj.) Itt szintén egy keresztény gyermek meggyilkoltatása van elbeszélve (Felkiáltások: Elég! Eláll!) ugyanazon okokból, melyeket előbb felsoroltam. 1878-ból, tehát a legközelebbi időből, Szalacsról van egy eset hozzám bejelentve. Az eset a következő: (olvassa) „4 éve (tehát 1878. júniusban) történt Biharmegye Szalacs községében, hogy Szabó Ferencz tartott 2 gyermeket. Az egyik fiú 9 éves, a másik 7-8 éves leány volt. A gyermekeknek nem éltek szülők, Szabó Ferencz pedig nekik nagybátyjuk volt. Bilku József harangozó egy reggel a templomba ment, és az Ehrenfeld Sándor udvarából vércsepp nyomokat látott húzódni a nem nagyon távol eső vízi fecskendő szín felé.

Akkor nap nem lelték sehol a fenn említett két gyermeket, és mivel Tarpai József béres elbeszélte, hogy a két gyermek az ő gazdájának (Ehrenfeldnek) boltja ajtajában ült az este későn, s hogy továbbá azon éjjel Ehrenfeldnek udvarán 4 főre tehető zsidó jött-ment, és köztük idegenek is voltak, gyanú esett a zsidókra. Három nap múlva dögleletes szag jött ki a tűzi fecskendő színből, mire ez kinyitattott és az elveszett két gyermek, a fecskendő ládjába bedugva halva találtattott, rögtön megtették a jelentést és a zsidók kivitték, hogy a helyett, hogy a székelyhídi magyar kör- vagy járási orvos hozatott volna ki, Margitáról egy zsidó doktort hoztak.

Hogy ez mit, mit nem véleményezett, azt nem tudta az elbeszélő, csak azt, hogy ott magának a szolgabírónak a szájából hallotta, hogy mindkét gyermeknek nyaka volt bemetszve és a vér belőle kieresztve.

Mi lett a vizsgálatból, most is folyik, vagy befejeztetett-e, s ha igen, minő eredményel? nem tudni.”

Hasonló értesítést nyertem Komáromból; itt az ötvenes években, és Győrme gyében Rétalapon 1867-ben véghez vitt gyilkosság felől; minden esetre ajánlatos a t. igazságügyminiszter úrnak ezen eseteket figyelembe venni. Nem is említve t. ház, hogy Tolnamegyében 1832-ben hasonló eset volt, a 40-es évek elején szintén Tolnamegye Pinczehely közelében hasonló eset adta magát elő. Az erre vonatkozó értesítés kezeim közt van. Egy másik levélben ugyancsak az eszlárihoz hasonló három eset említetik fel. A levél úgy hangzik (olvassa:) Egyik gyilkosság eszközöltetett 1875-ben Tályán; – másik hasonló eset 1858-59 között Margiczánban s a harmadik 1881 ben Kassán. Nevezett értesítés szerint a tályai esetről szereplő tettesek igen csekélyül lettek fenytve, ugyanis bizonyos Weisz nevű tályai lakó pár évi fogházzal büntettetett, a többi tettesek hasonló módon. A kassai esetre vonatkozólag az értesítés következőleg szól: Kocsis György jelenleg makranczi lakos Katalin nevű

*) Pir vagy Peér Szilágyme gyében. – Szerk.

leányát, ki Kassára jött lakni – a zsidók elsikkasztották, mely esetre nézve a szükséges nyomozások megtétele felette kívánatos volna.

Végül igen fontos és figyelmet érdemlő a bács-almási eset is, melyről szintén levél által vagyok értesítve (olvassa:) Bács-Almásón bizonyos Hinterseher Józsefnek, – ki nevezett község alsónémet-utcájában egy felől Klopper Bernát zsidó korcsmáros, más felől Öri nevű rongyszedő zsidó szomszédságában lakik, – a f. évi zsidó húsvét előtt 3 éves leánykája az utcaajtótól eltűnt. Az ottani nép a tiszta-eszlárihoz hasonló bűntényt rebesget. Állítólag ezen ügy a bács-almási községhezánál is megfordult, de az eltűnés felől mind ez ideig semmi bírói vizsgálat meg nem indított. Ajánlom az újabb időből hivatkozott eseteket a t. igazságügy- és belügyminiszter urak figyelmébe.

Van t. ház, a talmudista zsidóságnak egy vallási szervezeti intézménye, egy vallás-szervezeti areopágja. Ez veti ki tetszése szerint a hívekre az egyházi adót, a titkos megvesztegetési czélokra szánt összegeket. Ez örködik jólétük és hanyatlásuk felett. Ennek hatalma ki van terjedve az egész világon, a szélrőzsa minden irányában. Ezen vallási testület neve: kagal. Hogy mily nagy a Kagal hatalma, bizonyítja a következő eset: (Itt a szónok a „12 röpirat” I. évfolyamának I. füzetében is ismertetett és a bukovinai sadagorai rabbira vonatkozó történetet ismerteti.)

Azt mondtam az imént t. ház, hogy a Kagal hatalma a szélrőzsa minden irányában el van terjedve és így természetesen, minthogy hazánk is a szélrőzsa egyik irányába esik, itt is el van terjedve. Innen fejthető meg az a nagy buzgalom, a melylyel az adatokkal és törvényszéki vizsgálatokkal bebizonyított bűntényeket e hazában olyannyira igyekeznek elpalástolni. Azt mondhatom nemcsak a neológokra, hanem a más felekezeten levőkre is, hogy sok köztök a kagalista. (Mozgás.) E titkos szövetezettől befolyásolva van számtalan közeg és testület, sőt kiterjed ennek hatalma még a sajtóra is, (Halljuk! a szélső baloldalon,) a hírlapok legtöbb része a tiszta-eszlári eseténél, mintha csak egy bizonyos érdektől lett volna sugalmazva, mystificálni és aényt elpalástolni igyekezett. Alig volt két lapja a sajtónak, a mely őszintén és nyíltan meg merte a tiszta-eszlári concret esetben véleményét mondani, és ezek – dicsérettel legyen megemlítve – első sorban a „Függetlenség”, másod-sorban a „Pesti Napló” voltak. (Derűtség jobb felől.) E két lap volt az, a mely igaz hírekkel állott elő.

T. ház! A kagal titkos hatalmának, a melyből kisugárzik az a solidaritás, mely úgyszólván a világ összes zsidóságát összetartja, tulajdonítható az, hogy midőn felmerülnek ily esetek, ily vérlázító tények, ilyen, az emberi jogérzetet megbecstelenítő rituálék, akkor a zsidóság egyetértőleg az esemény elnyomására törekszik, mystificációval áll elő; álhireket költenek sőt megölt embert is feltámasztanak, még pedig nem egy helyütt, hanem egyszerre az ország különböző részeiben, hogy azonban az, aki valószínűleg vallási fanatismusnak esett áldozatul.

Elnök: Kérem a t. képviselő urat, ne méltóztassék úgy nyilatkozni. Önmaga azt mondta, hogy izgató beszédet nem akar tartani. Méltóztassék hidegen venni ezt a dolgot és ne méltóztassék saját, talán kissé elfogult nézeteit itt hirdetni, mert méltóztassék elhinni, hogy több kárt okoz ezzel Magyarország jó reputációjának, mint a mit maga is kíván. (Elénk helyeslés jobb felől.)

Ó n o d y Géza: Ha ez itt izgatottságot szül, úgy annak előidézője nem én vagyok, hanem előidézői a megtörtént tények. (Úgy van! a szélső baloldalon.)

Ennél a kérdésnél kitűnt az a roppant solidaritás, mely az összes zsidóságot egy érdek zászlója alá tereli. Történetek gyilkosságok máskor is, ember máskor is elvesztett gonosz kezek által, itt van Hoster esete, a ki 9 tagból álló zsidó családot gyilkolt le, és nem akadt egyetlen keresztény sem a keresztény társadalomban, a ki Hosternek pártjára kelt volna, a ki igyekezett volna Hoster ügyében a tényeket meghamisítani. Az eszlári esetén pedig feltámad a sajtó, a revolver-zsornalisztika összes erejével igyekszik feltámasztani azt a leányt, a kit többé nem képes sem a sajtó, sem pedig a kagalismusnak minden hatalma feltámasztani.

A mi a két határozati javaslatot illeti, minthogy nekem ezen kérdésben t. ház! azon nézetem van, hogy a zsidókérdés ma már nem is szociális, hanem internacionális jellegű: az elől bármennyire igyekezzünk is elzárkózni, el nem zárkozhatunk, ez önmagát felerőszakolja a múltakból felidézett számtalan visszaélések, jogsértések által, melyek a keresztény társadalomnak mindannyi kihívásul szolgálnak arra nézve, hogy egyszer valahára ezen kérdés gyökeresen megoldassék.

En bátran ki merem jelenteni, hogy nekem az a nézetem, hogy az orosz zsidó áramlat megakadályozására sem cordon, sem pedig egyéb óvintézkedések nem elegendők, mert ha ez egy ponton nem jöhet be az országba, bejön a másikon; meggyőződésem szerint legjobb nekünk az ó részükre gondoskodni egy területről, a hova elszállíttassanak. Erre pedig az egyedüli hely Palaestina, úgyis oda vágytak mindig, hadd teljesüljön tehát egyszer ábrándjaiknak arany órája. Nézetem szerint a diplomatiának kellene intervenálnia a szultánnál, és én remélem, hiszem, hogy néhány 100 millióért, melyet módjukban van a zsidóknak előteremteni és kifizetni, hiszen vannak gazdag protectoraik, ott van Rothschild, ki bizonyosan egyetlen árva fillért sem fordít a nyomorultak szenvedéseinek enyhítésére, (Ellenmondás) fordítson oda ezen telepedési hely megvásárlására, vegye meg azt a szultántól, aztán költözzenek oda.

Ezért én az oroszországi zsidóknak megengedni óhajtom az átvonulást Magyarországon, mint transitó területen, a Balkántól aztán a szultán protectorásága alatt szállíttassanak tovább megvásárolt telepedési helyükre

Az én igényeimet sem egyik, sem másik határozati javaslat ki nem elégítvén, miután látom, hogy azok az eszmék, melyek által a zsidókérdés megoldandó lesz a közel jövőben, ma ki nem vihetők, várakozó álláspontot foglalok el, s azért sem egyik sem másik határozati javaslatot el nem fogadom. –

S o m s s i c h Pál: indítva érezte magát a zsidók mellett kardot kötni és rántani is, boszorkánymeséknak mondván az Ónody által felsorolt tényeket. Úgy látszik, a mi u. n. „conservatív”-jeink a mikor a zsidódédélgetésről van szó, ebben versenyeznek az álliberálisokkal. A philosemita expectorációk mind egyféle verkli-nótára szólván, nem pazaroljuk rájuk a papirost.

T i s z a Kálmán miniszterelnök: T. ház! Azon beszéd után, mely nem közvetlenül előttem mondatott el, kötelességet mulasztanék, ha azonnal röviden nem nyilatkoznám; de kénytelen vagyok erre azért is,

mert azon képviselő úr, a ki azon beszédet tartotta, azért, hogy mentse az elnöknek szelíd, de annál jogosabb felszólalása ellenében magát, arra hivatkozott, hogy én mindig concret eseteket kérek, és azért ő most azokkal szolgál és konkrét eseteket arra nézve, a miről ma egyedül lehet szó: a szatmári kérvényre és az oroszországi izraeliták bejöhetésére, a 15, 16, 17, 18, (meg a 19-ik! – Szerk.) századból hoz fel. Már hogy ezek hogyan lehetnek oly concret esetek, melyeket kérek, ha valaki tőlem vizsgálatot kíván, azt nem tudom megmondani a képviselő úrnak, de talán neki, mint a ki úgy látszik, szellem-idézési bajban szenved, módjában lesz ezen vizsgálatot megejteni. (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.) Csakhogy az a szellem, melyet idéz, a rossz szellem, a középkori vad, műveletlen, durva erőszak szelleme, (Élénk helyeslés) és e szellemet azt hiszem sem a házban sem a hazában meghonosítani nem fogjuk. (Élénk helyeslés.)

Beszél ő igaz újabb dolgokról is, beszél 78-ról és talán 80-ról. Azt mondja levélben megírták neki. És vájjon a t. képviselő úr még nem tudja azt, hogy az a papiros nagyon türelmes; hogy azért, mert valaki egy levélben megírt valamit, az még épen oly kevésbé bebizonyított tény és igaz, mint a mily kevésbé van bebizonyítva az, hogy Tisza Eszláron a húsvéti ünnepek miatt történt gyilkosság, ha mindjárt a képviselő úr százszor fogja is állítani. (Egy hang a szélsőbaloldaltól: A bíróság majd kideríti!) Kideríteni a tényállást igaz, a bíróság dolga, de azt mondani, úgy oda állítani azt már ma, a mi vizsgálat alatt áll, mint bebizonyított, megtörtént dolgot, s azután logikai kapcsolatba hozni ezen esetet a középkori századokból felhozott eseményekkel azért, hogy hitfelekezeti elvekben gyökeredző voltát bizonyítsa be egy bűnténynek, ez t. ház nem csak helytelen, nem csak jogtalan, de az izgatásnak legmegbélyegzendőbb neme. (Élénk helyeslés.)

Midőn ez ellen szavamat felemelem, egyúttal kénytelen vagyok a történetek után declarálni, hogy ha, – mitől megment, reménylem a magyar nép és Magyarország lakosainak józanság a – az ilyen felszólalásoknak, melyek a képviselői immunitás és a képviselőház tekintélyének köpenyébe burkoltan löketnek ki a nép közé, következése lenne, az akkor életbe léptetendő szigorú rendszabályok és azok folytán okozandó fájdalmak, a netalán kiömlendő vér azokra fognak szállani, a kik az ilyen izgatásoknak okai. (Élénk helyeslés jobb felől. Zaj a szélsőbaloldalon.)

Ó n o d y Géza: Személyes kérdésben kérek szót. (Halljuk!) Engem a t. miniszterelnök úr azzal vádol, hogy a házból izgatást folytatok. Én t. ház, megfordítom a vádat és állításomat be fogom bizonyítani.

H e g e d ű s S á n d o r : (Közbeszól.) Nem lehet bizonyítani!

Ó n o d y Géza: Bocsnátot kérek, bizonyítani mindig szabad; ha Hegedűs Sándor képviselő úr nem tudja a maga állítását bizonyítani, engedje meg, hogy én a magam állítását bebizonyíthassam. (Zaj a jobboldalon. Felkiáltások a szélsőbalfelől: Halljuk! Halljuk!)

Köztudomású dolog, hisz a hírlapok hozták, hogy az eszlári nép ellenében . . . (Felkiáltások jobb felől: Ez nem személyes kérdés!) Ezzel beakarom bizonyítani, hogy nem én, hanem a tények izgatnak. Oly tény követtetett el az ott nagy számban összegyűlt zsidóság által, hogy annak szomorú következményétől lehetett volna tartani, hogyha a nép maga attól higgadtan nem tartózkodott volna. Nem tudom, hogy

a t. miniszterelnök úr miként intézkedett a bűnösök megbüntetésére: nézetem szerint azok az izgatók, a kik az insultus elkövetőit büntetlenül hagyják, (ügy van! a szélsőbalon.)

Elnök: Figyelmeztetem a képviselő urat, hogy a házszabályok szerint a képviselő úrnak joga van ugyan személyes megtámadásra válaszolni,

Szalay Imre: Hát ez nem személyes megtámadás?!

Elnök: Szalay képviselő úrnak most nincs joga szólani. (Helyeslés jobbfelől.) De épen azért, mert azt akarom, hogy ezen jogát gyakorolhassa, kénytelen vagyok figyelmeztetni a képviselő urat, hogy az eszlári eset taglalása nem személyes kérdés a képviselő úrra nézve. Tehát méltóztassék a személyes kérdésnél maradni. (Helyeslés a jobb oldalon.)

Ónody Géza: Ki követ el nagyobb izgatást, az-e, a ki az ilyen jogtalanságot, kihágást, insultust elpalástolja; vagy pedig az, a ki nem szellemeket hanem tényeket idéz és pedig okmányokból? (Zaj, Ügy van! a szélsőbaloldalon.) Én tiltakozom a t. miniszterelnök úr azon nyilatkozata ellen, mintha én a tényeknek a parlamentben való felemlítésével izgatnék, mert a ki a tényeket feltünteti, az nem izgató, hanem az az izgató, a ki a tényeket nem akarja meghallgatni. (Zaj a jobboldalon. Halljuk!)

Tisza Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Csak egy szót és az abból áll, hogy én annak megítélését, hogy tények-e a melyek felhozattak, valamint annak megítélését is, hogy az ily beszéd izgatás-e vagy nem, a t. ház minden egyes elfogulatlan tagja megítélésére bízom.

A mi pedig az elpalástolást illeti, bocsásson meg nekem a t. ház, ha ezt egyszerűen, mint ellenem intézett ráfogást, melynek semmi alapja nincs, visszautasítom, mert minden intézkedés a kiderítésre történik, de intézkedés történik arra is, hogy semmiféle utón terrorismust gyakorolni; se bíróra, se senki másra ne lehessen. Ezt elpalástolásnak igazságos ember nem mondhatja. (Élénk helyeslés.)

(Folytatólag a június 9-ki ülésben.)

Istóczy Győző: T. ház! (Halljuk! Halljuk!) Midőn a február 18-iki képviselőházi ülésben, a vasvári alesperesi kerület lelkészei ismeretes kérvényének tárgyalása alkalmával elmondott beszédem folyamán azon nézetemnek adtam kifejezést, hogy a zsidókérdés nálunk majd csak akkor kerül napirendre, ha Oroszország a zsidó népvándorlást a mi határaink felé tereli, s ezt mint egy, végeredményében jótékonyan ható Deus ex machinát jellemeztem: bizonyára kevesen sejtették az országban, hogy ez az eshetőség, ez a Deus ex machina rövid három hónap múlva előáll.

Pedig hát, amint mindnyájan tudjuk, tényleg előállt, Az orosz és lengyel nép elérkezettnek látta az időt arra, hogy ama több százados társadalmi és közgazdasági békákat, a melyekbe oly tökélyre vitt rafinériával verte őt az ottani 3-4 millió főnyi zsidóság, – szétzúzza, s önmagának e türhetetlen állapotból való kiszabadítására ugyanazon eszközökhöz nyúlt, a melyeket a házat alapos tisztogatás alá vevő gazda,

a házat ellepő parazitákkal szemben használni szokott. Aki képmutató szemforgatással barbársággal, emberietlenséggel, türelmetlenséggel sat. vádolja ezért az orosz és lengyel népet, s a 19-ik század meggyalázása frázisával s más hasonló obligát frázisokkal hadonáz: annak csak az a felelet, hogy: „C'est la guerre!” („Ez a háború!”) az ultima ratió pedig, a mióta a világon népek vannak, az egész földkerekségen bizony mindig csak ultima ratio maradt.

A népet ezen, a természeti népjogon alapuló törekvésében nemcsak hogy nem gátolja, de sőt administratív és törvényhozási rendszabályai-val teljes erejéből támogatja is a zsidókérdésben tisztán látó orosz kormány, a mely úgy látszik végleg el van határozva, a birodalmat ezen isten ostorától megszabadítani az által, hogy az ott lakó 3-4 millió főnyi zsidó népnek túlnyomó részét, meglehet azonban hogy egészét is, a „felvilágosult, humánus” és mindenekfölött „türelmes” s ekként ezen „izraelita polgártársak”-at bizonyára örömmel befogadni kész Nyugat-Európa nyakára küldi.

Hogy kik és mik ezek az oroszországi u. n. lengyel zsidók: úgy hiszem bővebben ismertetnem nem szükséges. Olyan tiszta-eszláriféle népség az valamennyi. Felvidékünkön elég példány van már belőlük, hisz évek óta szivárognak át hozzánk Galicziából, főleg a vereczkei szoroson át, ugyanazon az úton, a melyen a honfoglaló Árpád őseinket bevezette e hazát birtokba veendő; s valamint őseinknek Munkács volt az első megpihenő helyük, úgy napjainkban az új honfoglaló nemzetnek is Munkács az első stációja az ő vándorútjában. (Derűltség.)

De, úgy látszik, a legutóbbi időben a magyar nemzet is tisztába jött már magával ezen, részben már megérkezett, nagyobb részben azonban még csak ezután várható jövevények mivolta fölött; mert a megyék részéről a képviselőházhoz az ország minden részéből egész sorozata érkezett s még ezután is érkezik a feliratoknak, a melyekben az orosz zsidók beözönlésének meggátlása kéretik a törvényhozástól.

S itt csak per tangem utalok azon jellemző jelenségre, hogy míg a megyegyűléseken a valódi nemzeti közvélemény többé-kevésbé hű kifejezést nyert az e kérdés fölött hozott határozatokban, mert még azon megyék is, a melyek nem irtak föl a házhoz, Szatmármegye ismeretes körlevelét a legtöbb esetben azon indokolással vették pártoló tudomásul, hogy a kormány a zsidó beözönlés meggátlása iránt, meggyőződésük szerint, úgysis megfelelőleg intézkedni fog: – addig a városi törvényhatóságok, élükön a fővárossal, oly magatartást követnek, mintha csak várva-várnák a muszka-zsidó inváziót s azok itteni megtelepedését. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Nem áll!) De igen is úgy van! – Ennek a sajnálatos jelenségnek azonban, korántse higyjék a zsidók és sattleitáik hogy az az oka, mintha városaink nem-zsidó polgársága tán „felvilágosultabb, humánusabb s türelmesebb” lenne mint a megyék lakossága; hanem az ok ott rejlik, hogy a zsidóság mint mindenütt úgy nálunk is előszeretettel csoportosulván együvé a városokban, ott az ipari és kereskedelmi tért, a hitelügyet, a városi képviselést sat. teljesen dominálja, s ezzel, főleg pedig revolver és nem-revolver sajtójával oly terrorizmust gyakorol, hogy a városok nem-zsidó lakossága már panaszra sem meri íelni a száját. Első sorban tündököl e tekintetben, mint mondám, a főváros, s azért itt nagyon alkalmoszerűnek látom az igen t. földmí-

velés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter úrhoz azt a kérdést intézni, hogy ugyan hány zsidó lakosa van Budapestnek a legutóbbi népszámlálás szerint? hogy ekkép megtudhassuk azt is, hogy mennyivel szaporodott ott a zsidó lakosság az 1869/70-ki népszámlálás óta. Csak a minap is olvastunk a lapokban egy ilyen érdekes akadémiai felolvasást arról, hogy mennyire magyarosodik Budapest; e mellett azonban szintoly érdeklődéssel hallanánk egyszer már arról is, hogy ugyan mennyire zsidósodik el Budapest? (Derűtlenség.) Ehhez épen nem kellene valami hosszadalmas felolvasás és élesesű számgruppírozás, csak egyetlenegy rideg számadatra volna szükségünk, a mely egyszerű számadathoz – különös dolog ugyan de tény, – per absolutum nincs más mód hozzá jutni, mint ha az igen t. földművelés-, ipar- s kereskedelemügyi miniszter úr közölni lesz szíves ezen adatot. Ha aztán ez a számadat kezünkben lesz, akkor majd még jobban fogjuk méltányolni tudni a fővárosi képviselőtestületnek ismeretes határozatát, a mely nem más, mint a muszkaországi zsidókhöz intézett indirect meghívó a hazánkban való megtelepedésre. (Mozgás.)

De a városok és megyék e kétféle eljárásából még egy más tanúságot is vonhatunk le, azt t. i., hogy azok az állítólag „elkorhadt, önmagukat leélt, középkori jellegű” megyék még ma is bevehetetlen védbástyái a magyar nemzeti életnek, őrsei a nemzet géniusának, s ez is egy újabb indokul szolgáljon nekünk arra nézve, hogy megyei intézményünket kegyelettel ápoljuk, daczára a zsidó és zsidóságú hírlapok által a megyei intézmény ellen folytatott rendszeres támadásoknak. Tudják jól ezek a sajtózsidoók, minő akadály az előretörő zsidóság útjában a megyei intézmény.

Tehát, amint a dolgok Oroszországban állanak, kilátásunk van arra, hogy, ha tán még a jelen évben nem is, hát a legközelebbi évek folyamán több százezer, sőt esetleg néhány millió főnyi orosz és lengyel zsidó fogja elárasztani Galicián át Magyarországot.

A modern zsidó népvándorlásnak e világtörténelmi tényével szemben egyszer már végleg tisztába kell jönnünk a zsidókérdés valódi lényege felől. Többé nem lehet azt ignorálni vagy frivol nevetségelés tárgyává tenni, mert egy nagy korkérdés áll egész komolyságában előttünk. Komoly jelleget öltött pedig magára e kérdés mostmár nemcsak az európai népekre, hanem magára a zsidóságra nézve is. Kell tehát, hogy e kérdést behatóan, higgadtan, sine ira et studio megvizsgálva, azt a történelmi s politikai igazságot, a mely ellenében semmiféle csürés-csavarás, rabulisztika és frázis nem használ, egyszer mindenkorra kiderítsük.

Én, kinek az a kétes szerencse jutott osztályrészül, hogy a modern zsidókérdésben (mert a zsidókérdés általában véve egyidejű a zsidónépnek a történelem színpadán való első fellépésével; hisz Polybius szerint is: a világtörténelem körben mozog,) mondom, én, kinek a modern zsidókérdésben némi szerepet kellett vennem s annak filuma több ízben úgyszólván kezemben volt, arra a meggyőződésre jutottam, hogy a zsidókérdés végleges megoldásának feladata a mi napjainknak lett fentartva. Ma nem középkori zsidóhecczekekről van szó, a midőn a zsidó zsarolások által a kétségbeesésbe hajtott népek megelégedtek itt ott egy-egy csomó zsidónak az agyonverésével, s aztán a maradványnak újra előlről enged-

ték kezdeni a dolgot. A középkorban az európai népeknek csak a zsidókkal, mint egyes emberekkel volt, napjainkban ellenben a zsidósággal mint politikai s társadalmi intézménnyel van dolguk. A németeket, legelső sorban pedig az antisemitizmus bölcsészét Dühringet illeti meg az érdem, hogy a zsidókérdés teoriáját végérvényesen megalapították. És Dühring a következő végkövetkeztetésre jut: „Die Juden sind ein inneres Carthago, dessen Macht die modernen Völker brechen müssen, um nicht selbst von ihm eine Zerstörung ihrer sittlichen und materiellen Grundlagen zu erleiden.” (Magyarul: „A zsidók egy belügi Carthago, a melynek hatalmát a modern népeknek megtörniök kell, nehogy önmaguknak, erkölcsi és anyagi alapjaik általa való elpusztítását kelljen elszenvedniük.”)

Igenis, a zsidóság az európai államokban egy belügi Carthago, egy állam az államban, egy politikai és társadalmi hatalmat képező külön népfaj, nem pedig egy pusztá vallásfelekezet, mint a zsidók azt feltüntetni szeretnék. Avagy mi köze van a pénzpiac és a sajtó monopolizálásának, a Rothschildok milliárdjainak, az uzsoráskodásnak, a pálinkával való népmérgezésnek, a birtokos osztály deposedálásának, az iparos osztály tönkretételének, a kereskedelmi dictaturának sat. sat. valamely valláshoz, s legyen az akár a zsidó vallás? A politikai, társadalmi és közgazdasági tér az, a melyen a zsidóság mindinkább háttérbe szorít bennünket, s nekünk ne lenne jogunk ezen politikai, társadalmi és gazdasági bajok orvoslását sürgetniük csupán csak azért, mert azok, a kik mind e bajokat okozzák, esetleg egyszersmind egy külön vallásfelekezetet is képeznek?

A zsidó népfaj, a korunkban általános érvényre emelkedett vallási türelmesség örve alatt, magát kizárólag és egyedül csak mint vallásfelekezetet akarja tekintetni, s ezen az úton föltétlen sérthetlenséget és korlátlan szabad cselekvést (a hova természetesen még a tiszta-eszlári rituális műtéhez hasonló dolgok is tartoznak,) vindicál magának. A számtalan zsidó-svindli között tán ez a legeslegkolosszálisabb svindli, a melylyel a zsidó nép a többi népeknek port hintett a szemébe. Mert hát a dolog lényege voltaképen az, hogy a zsidóság egy külön népfaj, race, a melynek specificus nemzeti vallása van. Ott vannak például a zsidó ünnepek: ezek majd valamennyije a zsidónép politikai történelme egy-egy nevezetesebb epizódja emlékének vannak szentelve, mint: az Egyiptomból való kivonulás, a pusztában való vándorlás, a Hámán történet, Jeruzsálem elpusztítása sat. Avagy nem föltétlenül politikai célzatot fejez-e ki az „Alliance israélite universelle” megalapítójának Cremiëuxnek azon híres mondása, hogy: „Egy új messiási birodalomnak, egy új Jeruzsálemnek kell támadnia a császárok és pápák helyébe?” Avagy nem a politikai és társadalmi irtóháború tanát hirdette-e a zsidóság egy másik lumenje: Disraeli akkor, a midőn azt írta, hogy: „A tisztavérű felsőbb (zsidó) faj hivatva van a zagyva vérű alsóbb (európai) emberfajokat kiirtani,” – a mely irtóháború-theoriát az oroszok – a bot végét megfordítva, – most Disraeli népfajára, a zsidókra alkalmazzák?!

De menjünk tovább. Az antisemitikus tollharcz folyamán zsidó részről megjelent nyilatkozványok közül lássunk például egyet. Zürichben a múlt évben egy röpirat jelent meg Judaeus álnév alatt e czímmel: „Was müssen wir Judenthun?” Ebben a röpiratban egyebek közt ez is áll:

„Nein, dass es euch (Antisemiten) um religiöse Dinge gehe, – „credat Judaeus Apella non ego.”

Um höchst materielle Dinge handelt sich's. Ein Stück Darwinismus spielt sich hier ab.

Wie hienach die geschicktere Race die minder geschickte verdrängt, z. B. vor nicht langer Zeit die orientalische Wanderratte die deutsche Hausratte verdrängte: so verdrängt die rührigere jüdische Race die eingebornen besitzenden Klassen, oder macht sich wenigstens immer breiter neben ihnen Platz.

Früher geschahen solche Verdrängungen durch Feuer und Schwert; heute geräuschloser, höflicher durch – Primawechsel und Actie. (Derültség.)

Der „Sieg des Judenthums” aber ist wahr. Hier sei nicht das bis zum Ekei Gehörte breit wiederholt: Wie die einstigen Ghetto-Insassen heute Palásté bewohnen, Carossen, Theater-Logen besitzen, die Kurorte füllen, ihr Reichthum stetig wachse. Oder was sie von einzelnen Geldfürsten sagen, wie Rothschild, wahren König der Könige, berechtigt, die dreifache Krone dem römischen Priester vom Kopf geschlagen, sich selbst aufzusetzen als Pontifex Maximus der modernen Gottheit (des Geldes), die wir Allé anbeten.

Aber wahr, wahr ist doch das alles.”

Magyarul: „Nem, hogy nálatok (antisemitáknál) vallási dolgokról lenne szó, – „credat Judaeus Apella non ego.”

Nagyon is anyagi dolgokról van a szó. Egy darab Darwinismus ját-szódik itt le.

Amint ennek értelmében az ügyesebb faj a kevésbé ügyeset helyéből kiszorítja, mint például rövid idővel ezelőtt a keleti vándorpatkány a német házipatkányt kiszorította: úgy kiszorítja helyükből a mozgékonyabb zsidó faj a benszülött birtokos osztályokat, vagy legalább mind nagyobb tért foglal el mellettük.

Azelőtt az ily birtokból-kiszorítások kard és tűz által történtek, ma zajtalanabban, udvariasabban – primaváltóval és részvénytől. (Derültség.)

A „zsidóság győzelme” pedig igaz. Itt ne legyenek böven ismételve a már az undorodásig hallott dolgok: miként laknak ugyanis az egykori ghetto-lakók ma palotákban, hogy vannak hintóik és színházi páholyaik, miként töltik el a fürdőhelyeket, miként nő folytonosan gazdagságuk. Vagy, a mit az egyes pénzfejedelmekről mondanak, mint Rothschildról, a királyok valódi királyáról, a ki jogosítva van a hármaskoronát a római papnak (t. i. a pápának) a fejről leütve, saját fejére feltenni, mint a mindnyájunk által imádott istenségnek (t. i. a pénznek) pontifex maximusa.

Hát igaz bizony, igaz mindez!”

Ennek a „Judaeus”-nak bizonyára csak elismeréssel tarthatunk azért, hogy a tényleges viszonyokat és népének gondolkozásmódját ily leplezetlenül feltárta előttünk.

Mármost mindezek után ki meri még állítani azt, hogy a zsidóság nem egyéb mint pusztá vallásfelekezeti, úgy mint például a katolikusok, protestánsok, görög-keletiek sat.? . . .

Tehát a zsidóság voltaképen egy, specificus nemzeti vallással bíró népfaj, race, és pedig hódító nép faj, a melynek célja az európai nem-

zetek leigázása és, ha lehetséges, kiirtása, nem ugyan kard és tűz által, (erre, legalább még ma gyengék volnának a zsidók, a hajdankorban azonban ezt is megtették, a hol tehették,) hanem – mint az idézett „Judaeus” mondja: prima-váltóval és részvényei; a mely hódító népfajjal az európai nemzetek a népjog alapján jogosítva vannak úgy elbánni, amint hódító ellenséggel elbánni szokás. (Mozgás.)

Elnök: Kérem a képviselő urat, legyen figyelemmel arra, hogy Magyarországnak 500,000 lakosa van, a ki azon népfajhoz tartozik.

Istóczy Győző: Hatszázhuszonezezer van! (Derűtség a szélső balon. Mozgás.)

Elnök: Annál inkább áll, a mit mondok; (Zaj a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk!) És ha a képviselő úr szavai egy vagy más helyen netalán tetteket idéznének elő, akkor méltóztassék meghinni, hogy nagyon szomorúak lennének ezen szónoklat következményei. (Igaz! Úgy van!) Tessék folytatni.

Istóczy Győző: Annak sem én, sem azok, a kik az én elveimet vallják, nem leszünk okai, hanem okai lesznek egyedül maguk a zsidók, ha az tényleg bekövetkezik. (Mozgás.)

Ezen elbánás ellenében hiába ütnek lármát újságaikban a „középkori barbárság, emberietlenség, türelmetlenség” sat. fölött; a válasz e jeremiádjaira egyszerűen csak az, hogy „C'est la guerre!” (Mozgás.)

Ha az annak idején hazánkban dúlt tatároknak és törököknek szintűgy lettek volna hírlapjaik mint vannak ma a zsidóknak, s azon hírlapjaikban folyton azt kürtölték volna, hogy az ellenük irányuló ellenségeskedés a tatár vagy a mohamedán vallás elleni türelmetlenségből származik, s a vallás dolgában türelmes őseink ezt a svindlit elhitték volna nekik, a tatárok és törökök tán még ma is a nyakunkon ülnének. Korán és Talmud igen sokban hasonlítanak egymáshoz azzal a csekély különbséggel, hogy a törökök őseinket gyauroknak (kutyáknak) hívták, a zsidók pedig gojimnak (a mi még a kutyánál is rosszabb,) hívnak bennünket, a kiknek vagyona, élete, becsülete a Talmud szerint a zsidók kezében van. Hitem és meggyőződése, hogy a magyar nemzet valamint lerázta annak idején a nyakáról a tatár és török igát, úgy le fogja rázni a kard és tűz helyett váltóval s akcióival és sok más hasonló „zajtalan és udvarias” eszközzel operáló zsidó nép igáját is.

Tehát a specificus nemzeti vallással bíró zsidó népfaj az európai államok kebelében egy politikai hatalmat és pedig egy internacionális politikai hatalmat képez, a melynek legfőbb kormánya a Parisban székelő és Magyarországon is több fiókkal bíró „Alliance israélite universelle”, a mely ma már, mint ez a berlini congressuson is történt, a nagyhatalmak concertjében, vagy legalább körülötte, követi által képviselteti is magát, s a melynek akarata és beleegyezése nélkül Európában ma már háború sem viselhető, lévén a nervus rerum gerendarum az ó kormánya alatt álló népek a kezében összehalmozva. S itt rejlik a tulajdonképeni oka s nem másutt az eladósodott európai államok kormányai által tanúsított zsidóbarátságnak.

A politikai hatalmat képező internacionális zsidónép azonban államot akar alkotni – geographiai határok nélküli terület nélkül. Ez pedig mai napság a centralizált nemzeti államok korszakában képtelenség. A zsidóságnak tehát vagy végkép fel kell hagynia azzal az ambíciójával,

hogy ő a létező nemzeti államok kebelében államot képezzen az államban, vagy pedig őt mint egy idegen, agresszív elemet kivetik a maguk kebeléből ezen nemzeti államok; és ekkor neki nem marad más hátra, mint vagy országról-országra üzetve hajtata hontalanul bolyongania, vagy pedig saját nemzeti államot alapítania s illetőleg hajdani” birodalmát visszaállítania.

És ezen eszménykép a zsidónép lelkében ma is élénken é. Csak hogy ez eszmény megvalósítását egy, legalább is problematikus eshetőségtől teszik a zsidók függővé. A talmud szerint ugyanis a zsidónép jelen szétszórt állapota csak addig fog tartani, míg a Messiás el nem érkezik; de ha az eljött, akkor ő a zsidó népet Jeruzsálembe visszavezetni s a régi zsidóállamot visszaállítani fogja.

F. é. ápril 8-án Bécsben előkelő zsidók egy értekezletet tartottak, a melynek célja volt, Palaesztina kolonizációjának elősegítésére egyeletet alakítani Ezen értekezleten Spitzer rabinus egyebek közt ezt monda: „Már vallási szempontból is Palaesztina felé kell gravitálnunk. Igaz ugyan, hogy mi várjuk a messiási korszakot, és szívünk az oly sokáig hiányzott Zion felé van irányulva, de a messiási idő elérkeztéig itt, (t. i. Ausztria-Magyarországban) maradunk.

Tehát a zsidónép a Messiást várja hogy Palaesztinába visszatérjen. Nohát a Messiás a korszellem képében már itt van. (Élénk derűtség.) Igen, ez a Messiásuk a korszellem, a melyet 30 éven át Európában a zsidók gyártottak, de a mely korszellem most hirtelen ő ellenük fordult, és pedig – ne ámítsák e fölött magukat, – végleg és oly alaposággal fordult ez a korszellem ellenük, mikép nincs többé kilátásuk arra, hogy azt ismét a maguk részére hódíthassák. Az európai népek között pár év múlva végkép kijátszandóttak szerepüket. Kövessék tehát ama Messiásnak, a korszellemnek intő szavát, és távozzanak Európából régi hazájukba, a hova másképp rövid idő múlva kényszerítettni fognak távozni. Minden, bármily kicsi nemzet, ma, a nemzetiségi eszmék uralmának korszakában nemzeti önállóság, függetlenség után vágyakodik: egyes egyedül csak a zsidó népben ne lenne meg az a büszkeség, önálló állami létre törekedni? Arról ma már végkép le kell tenniük, hogy ők az európai népeket leigázva, itt Európában egy, a pénzhatalmon és a sajtón alapuló zsidó aristokratikus univerzál-közársaságot alapíthassanak, s e nemzeteken paraziták módjára továbbra is élőkódhessenek. Többé e népeket kopott frázisaikkal elvakíthatni nem fogják. Ideig-óráig a pénzhatalmuktól függő eladósodott államok kormányai által szuronyokkal, börtönnel, bitóval elnyomathatják ugyan az általuk agyonsanyargatott nép lázongó kitöréseit; de mi lesz velük háborgós időkben, a minők a jelenlegi politikai konstellációk között igen könnyen beállhatnak, vagy mi lesz velük, ha idővel olyan pártok kerülnek kormányra, – amint már Oroszországban és Romániában tényleg kerültek is, – a mely pártok a zsidópestist az ország mindenek fölött legsúlyosabb orvoslandó bajának fogják tekinteni?!

„Gouverner c'est prévoir!” („A kormányzás előrelátás”) mondja a francia. A zsidó népfaj vezérei vessenek számot önmagukkal, s népük jövőjét ne tegyék ki annak az eshetőségnek, hogy az az ő világtörténelmi szerepét itt Európában dicstelenül fejezze be. Ha Amerikában a Monroe-tan jelszava az, hogy: „Amerika az amerikaiaké!” úgy Euró-

pában jelszó lesz az, hogy: „Európa a keresztény népeké!” S valamint az Izlamnak megvannak számlálva napjai Európában, úgy a Talmud népeinek se lesz maradása itt.

Az orosz zsidóság egy töredékének Amerikába való szállítása lehet pillanatnyi szükségbeli rendszabály; ha azonban az huzamos ideig nagy mérvekben eszközöltetnék, főleg pedig, ha az Oroszországon kívüli európai államokból is nagy tömegekben tódulna az Egyesült-Államokba a zsidóság, és pedig nemcsak a vagyonos zsidóság tódulna, hanem az Amerikában már ma sem szívesen látott zsidó proletariátus is: a praktikus eszű amerikai nép törvényhozása rövid idő múlva szintúgy törvényerőre emelne egy Anti-Jewish-billt, amint csak néhány héttel ezelőtt törvényerőre emelte az Anti-Chinese-billt a chinaiak bevándorlása ellen. Sőt, amint Californiában már megalakult az anti-chinai szövetség, a mely a chinaiaknak az Egyesült-Államok területéről erőszak útján is való eltávolítását célozza, úgy a szabad Amerikában igen könnyen megalakulhat hasonló célra az anti-zsidó szövetség is. Mert hát az amerikai nép, minden szabadelvűsége és vallási türelmessége mellett még nem vesztette el józan esztét holmi beteges, álhumanisztikus frázisok és humbugok által.

Mínthogy pedig Északamerikán kívül nincs állam, a mely az Európa keletéről vándorló zsidó nép csak egy részének is befogadására hajlandó lenne: a zsidóság előtt nincs más választás s mint nemzetnek nem is lebeghet szemei előtt más eszménykép, mint a régi hazájába való visszavándorlás, a hova, Spitzer bécsi rabbi kijelentése szerint is, a zsidóságnak gravitálnia kell.

S csakugyan az oroszországi és romániai zsidók már komoly készülődéseket is tesznek a Palaestinába való visszavándorlásra. A lapoknak egy, f. é. május 1-ről kelt lebergi távirata szerint, már mintegy 7000 orosz-zsidó család jelentette be a Jaffában levő bevándorlási bizottságnál Palaestinában való letelepedési szándékát, s úgy Oroszországban mint Romániában, sőt, mint imént említettem Bécsben is, zsidó egyletek alakultak a célra, hogy a Palaestinába való kivándorlást elősegítsék.

Itt azonban előáll a megfelelő nagyobb földterület szerzésének kérdése. Ez azonban egyáltalán nem megoldhatlan kérdés. A zsidóknak, élükön a Rothschildokkal, elég pénzük van arra, hogy Palaestínát, s ha kell, a határos tartományokat is, népük számára megszerezzék. Azt pedig tudja mindenki, hogy Konstantinápolyban nincsenek oly bőviben a pénznek, hogy pár száz s esetleg ezer millió frankot vagy forintot megvetnének, vagy megvehetnének. De ha a zsidók tömeges bevándorlása ellen a lapok hírei szerint még a török kormánynál is uralkodó ellen-szenv még ennyi pénzzel se lenne legyőzhető: akkor Európának joga és kötelessége is e célból interveniálni. Ha Európa a görögöknek és bolgároknak visszaadta régi országukat: nem volna-e ugyanez kötelessége úgy önmaga, mint a zsidó nemzet irányában is most, midőn a zsidó nép nagy része már önszántából is szívesen térne vissza ősi hónába? Ha tehát a zsidó népnek Palaestinába való visszatérése úgy az európai népeknek, mint a zsidó népnek, de a töke- és népszegény Törökország-nak is érdekében fekszik: miért nem veszi egyszer már kezébe ez ügyet a diplomácia? a melynek a zsidóüggyel kénytelen-kelletlen ügyis foglalkoznia kell rövid idő múlva, már csak az oroszországi zsidó népvándorlás okából és alkalmából is. Az orosz kormánynyal ugyan hiába fog

diplomatazálni, mert Ignatyev gróf félhivatalos lapja csak a minap is kijelentette, hogy az orosz zsidók mellett esetleg felszólalni szándékozó diplomata urakat a külügyminister helyett a ministerium portása fogná fogadni. A diplomacia tehát ne törje a fejét előreláthatólag sikertelen kísérletek és palliatív szerek fölött, hanem vegye egyszer már kezébe, a zsidókérdés végleges radikális megoldásának ügyét.

A mi végül a beérkezett törvényhatósági feliratokra vonatkozólag elfoglalt álláspontomat illeti: én az orosz zsidók itteni, bármi föltételek alatti megtelepedésének természetesen határozott ellenese vagyok. De azzal, ha a muszka zsidók beözönlése meggátoltatik is, még korántsem látom az országot megmentve azon nagy veszélyektől, a melyek azt a zsidóság, a már az országban levő zsidóság részéről is fenyegetik.

Tudom, hogy még ma sem értek meg a dolgok annyira, hogy e tekintetben oly concreit indítványokkal léphetnek elő, a melyeknek kilátásuk lenne az elfogadtatásra. Hiszen csak ezelőtt 3 hóval a t. ház és a t. kormány még arra sem volt rábírható, hogy elfogadja azon határozati javaslatomat, mely szerint a kormány felhívandó lett volna a zsidókérdést tanulmány tárgyává tenni. Remélhetőleg az azóta lefolyt 3 hó bőséges tapasztalatai s a rövid idő múlva még bőségesebb leendő tapasztalatok a talajt indítványaimra nézve majd kedvezőbbé fogják tenni, s ezen szerzendő tapasztalatok majd azt is fogják eredményezni, hogy hivatalos tanulmányozás nélkül is tudni fogja mindenki, hogy mi az a zsidókérdés?

S épen azért, mert én az oroszországi zsidókérdéssel kapcsolatban vagy annak folyományául egyúttal a magyarországi zsidókérdést is megoldva szeretném látni: én az Oroszországból jövő zsidó népvándorlás áradatát, a már mondottak értelmében is, természetes út-irányában Ázsia felé feltartóztatni egyáltalán nem tartom a zsidókérdés végleges megoldásának, már csak azért sem, mert ugyanazon muszka zsidók, a tikét nagy tömegekben nem eresztenénk be, kisebb csoportokban lassankint és észrevétlenül a nélkül is bevándorolnának Magyarországra, amint ezt eddig is tették. Én tehát, a kellő rendőri és egészségügyi rendszabályok megtartása mellett, az orosz zsidóknak Magyarország területén Dél felé való keresztülvonulását megengedendőnek tartanám.

Határozati javaslatot azonban, az imént mondottaknál fogva is, e tekintetben sem adok be: én addig, míg a baj egészen a nyakunkra és a fejünk fölé nem nő, ezentúl kritikái álláspontot foglalok el, és várom a további fejleményeket. Én már hosszú évek során át hozzá vagyok szokva a türelmes várakozáshoz és e várakozás még eddig sohasem volt hiába. Hiszem, hogy most már nem sok ideig kell várakoznom.

Hogy pedig most jelzett kritikái álláspontomnak a t. kérvényi bizottsággal szemben is eleget tegyek: utalok annak se hús se hal-féle határozati javaslatára. Az ország hangosan, sőt most már viharosan nyilvánuló közvéleményével szemben ugyanis mit tesz a t. kérvényi bizottság? Az ő bölcsesége most is mint februárban a zsidókérdést illetőleg abban culminál, hogy „törvényhozási intézkedés szükségét nem látja.” Sőt anvnyira fumiálja a nagyszámú törvényhatósági kérvényekben kifejezésre jutott hazafiúi aggodalmakat, hogy e kérvényeket még arra sem tartja méltóknak, hogy a kormánynak, a melynek figyelmét pedig az ügyre felhívja, azokat mint anteactákat kiadatni véleményezné. Magánfeleknek,

még a leglappáliaszerűbb kérvényei is kiadatnak az egyik vagy a másik miniszternek, s itt egy egész sereg megyének, az ország és a nemzet életérdekeibe vágó hivatalos felterjesztései nem tartatnak érdemeseknek arra, hogy a kormánynak csak ki is adassanak. (Igaz! úgy van! a szélső balon Ellenmondások.) Ennél ríkítóbban semmi sem világhíthatja meg azt a légkört, a melyben a zsidókérdést illetőleg a kérvényi bizottság s vele együtt a képviselők túlnyomó része mozog.

Én tehát a kérvényi bizottság véleményét, mint semmi tekintetben ki nem elégitőt, el nem fogadom.

De viszont nem fogadhatom el a zsidókérdésben elfoglalt álláspontnál fogva a Hermán Ottó t. képviselőtársam által benyújtott határozati javaslatot sem, és pedig annyival kevésbbé, mert a muszka-zsidók tömeges bevándorlásának pusztá megtiltása, mint már kifejtettem, még egyáltalán nem végleges megoldása ennek a nehéz kérdésnek; sőt ellenkezőleg a muszka-zsidók tömeges bevándorlásának pusztá megtiltása olyan menykőhárítóféle a magyarországi zsidókra nézve, a kiknek belátóbbjai méltán rettegnék ama, látszólag bennünket, voltaképen azonban zsidóinkat fenyegető inváziótól, a mely invázió a hazánk és nemzetünk testén évődő mérges kelevény érlelésére már eddig is igen hatékony szernek bizonyult.

Én tehát ma csak arra szorítkozom, hogy elégtétellel constatáljam azt, miszerint az antisemitizmus ma már e házban is nevezetes hódításokat tett. Tán rövid idő múlva még nagyobb hódításokat is fog tenni. W a h r m a n n Mór: - - - - -

Hentaller Lajos: T. képviselőház! Tagadhatlan, t. ház, hogy egy nemzet haladása, felvirágozása és gyarapodása csak az esetben lehetséges, ha az a nemzet a művelődés, haladás és valódi szabadelvűség elől nem zárkózik el. (Úgy van a szélső baloldalon.)

Daczára annak, t. ház, hogy magam elismerem e tétel igazságát, s most mégis felállók egy oly javaslatnak védelmére, a mely látszólag, Wahrmann Mór képviselő úr nézete szerint legalább, ellenkezik a humanizmus és liberalizmus elveivel, akkor méltóztassék elhinni, hogy nagy és szomorú okaim vannak arra, hogy ezen, a radikalizmus elveivel ellenkezőnek látszó javaslatot pártoljam. (Halljuk! Halljuk!)

Az a kérdés, t. ház, hogy mi az oroszországi zsidóságot befogadjuk e vagy nem?

En erre a kérdésre határozottan és egyenesen nem-mel felelek. Minden embernek át kell hatva lenni a gondolattól, hogy vannak jogok és kötelességek, melyeknek semmi közök az erőszakos kormány parancsszavához, s melyeknek teljesítésére nem a kormány, nem a hivatalos, akár egyházi akár polgári hivatalos közegek, hanem saját lelkiismeretünk, a szabad ember öntudatos elhatározása ösztönöznek. (Úgy van! a szélső baloldalon.) Ilyen jognak tartom én azt, t. ház, hogy minden ember szabadon gyakorolhassa azt a vallást, melyet neki esze sugall és lelkiismerete parancsol. (Úgy van! a szélső baloldalon.) Ép azért sohasem ismerném el akár az állam, akár az egyház bármely tagjának azt a jogát, hogy valakinek lelkiismeretére befolyást gyakoroljon vagy a felett rendelkezze. De nem is sikerült ez eddig soha senkinek. Tudvalevő, hogy két ide vágó dolgot nem voltak képesek a leghatalmasabb egyházi és világi uralkodók sem létesíteni: egy vallást az összes emberiség részére és egy nemzetet a különféle népek részére. (Úgy van! a szélső baloldalon.)

Épen azért a t. ház kegyes engedelmével, mivel én- nem vallása, hanem tettei után Ítélem meg az embert, nem vallási szempontból fogom megkísérteni elbírálni, hogy miért nem tartom megengedhetőnek az orosz zsidók bevándorlását. (Halljuk! a szélső baloldalon.)

Azonban t. ház, hogy ezt tehessem, le kell szállanom a theória, az elvont tantételek magaslatáról, mert tény, hogy mindaddig, míg a magasban fen botorkálunk, nem vehetjük észre, mire tanítana a praxis, a tapasztalat, ha szántsándékkal nem hunynánk előtte. Csak a praxis, a szomorú tapasztalat az, t. ház, mely megtanít mindenkit arra, hogy mi a létért való küzdelem. És én t. ház, épen a humanizmus és liberalizmus elveivel *nem tudom sehogysem összeegyeztetni azt, hogy az Oroszországból kivándorló zsidókat beeresszük hazánkba akkor, midőn saját honfitársaink a nyomor miatt tömegesen kivándorolnak.* (Úgy van! Igaz! a szélső baloldalon.) A valódi humanizmus, a liberalizmus elveivel nem tudom összeegyeztetni azt, hogy egy idegen ország kivándorlóit igyekezzünk segíteni akkor, midőn épen a rász kormányzat miatt vagyunk kénytelenek saját hazánkfiainak és honfitársainknak segély után esdő kezét egész ridegen visszautasítani. (Úgy van! a szélső baloldalon.)

A valódi humanizmus és liberalizmus elveivel nem egyeztethető össze, hogy mindaddig, míg Romániában végpusztulásnak induló fajronkonainkat, a csángókat, sem vagyunk képes visszatelepíteni, a liberalizmus álarcza alatt magunk nyissuk meg hazánk területének kapuját egy oly nép előtt, melyet mint összeférhetlent, mint tűrhetlent üz ki Oroszország kebeléből. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Ha a statisztikát nézzük, megdöbbenünk a felvilágosítástól, melyeket élénk tár A statisztikai adatok szerint az összes zsidóság létszáma 7-8 millió. Ebből Európára esik 4 millió (6 ½ millió. – Szerk.) A legtöbb van Oroszországban, még pedig- Orosz-Lengyelországban, a hol a zsidóság a lakosság 13%-át teszi. Oroszország többi részeiben 3% zsidóság van. Oroszország után következik Ausztria-Magyarország 4-5% zsidóval, utána Románia 2%-kal; Európa többi államaiban csak néhány ezerre megy azok száma, a kik magokat nemzetöktől elkülönítve zsidóknak nevezik. Méltóztassék már most meggondolni, t. ház, mi lesz a magyar nemzetből, ha az Oroszországból kivándorló zsidóság eláraszítja e hazát. Tessék elhinni, pontról-pontra ki lehetne mutatni, évtizedről évtizedre be lehetne bizonyítani, hogy Lengyelország szomorú sorsát nemcsak a visszavonás, nemcsak a lengyel főurak hazaárulása okozta, hanem azon furfangos és agyafűrt politika is, melylyel a muszka kormány ily összeférhetlen és tűrhetlen elmeket telepített a lengyelek közé. (Úgy van! a szélsőbalon.)

Azonban legyen bármikép, t. ház, azt hiszem, hogy azok, a kik a humanizmus és a liberalizmus elveire hivatkozva, óhajtják az orosz zsidók bevándorlását, nem fogják tagadhatni, az előadó úr és a miniszterelnök úr sem tagadhatják, hogy az az államintézmény, melyet mi is irigyelhetünk Amerikától, mindenesetre humánusabb és liberálisabb, mint a mi monarchikus kormányformánk. S daczára annak, a republikánus Amerika azon pillanatban, melyben észrevette, hogy a kínaiak bevándorlása veszélyes reájuk nézve, egy perczig sem habozott, hanem meghozta a törvényt, mely a kínaiak bevándorlását megakadályozza. (Tetszés a szélsőbalon.) Hasonlítsuk össze, t. ház, a kínait az orosz zsidóval. (Halljuk a szélsőbalon.)

A kínai békés, türelmes, emberszerető, igényei szerények, a mellett nagy hajlammal bír a tanulásra, a munkában pedig kitartó. Az orosz zsidó túrhetetlen, összeférhetlen, hátramaradó. Míg a kínai versenyt dolgozik az óriási testalkatus zerecsennel, az orosz zsidó a produktív munkára képtelen. A kínai szívesen vállalkozik a legalacsonyabb munkára, milyen az utcaseprés és rongyszedés. No a rongyszédéstől az orosz zsidó sem igen fogna idegenkedni. A kínai szerény igényekkel bír és saját hazája czikkeivel elégitik ki. A kínai tehát mint fogyasztó hasznos, de mint termelő nem az. Az orosz zsidó ennek az ellenkezője. Az orosz zsidó sem nem termel, sem nem fogyaszt annyit, hogy nemzetgazdaságilag számot tenne. A kínai műveltsége alacsony fokon áll, Amerika alkotmányát nem ismeri, s külön államot képez az államban. Az orosz zsidó szintén műveletlen és ha be találnának jönni, ép oly külön kasztot képeznének nálunk az államban, minőt a kínaiak képeznek Amerikában.

A kínaiak kedvenc foglalkozása a csempészet, az orosz zsidónak a csempészet mellett legnagyobb hajlandósága van az orgazdaságra és az uzsoráskodásra, (Úgy van! a szélsőbalon) a kínainál ragaszkodás és hűség ismeretlen erény. Hogy az orosz zsidó ragaszkodó-e, hű-e, nem tudom, annyi azonban tény és azt kénytelen lesz Wahrmann Mór képviselő úr is elismerni, hogy bizonyosan nem háborodott volna fel ellenük annyira Oroszországban a közvélemény, ha úgy viselték volna magukat mint egy asszimilálódásra képes fajnak viselnie kell magát ott, a hol hazát talál. (Úgy van! a szélsőbalon.)

De nem folytatom tovább, t. ház; röviden kifejtettem, miért nem tartom megengedhetőnek az orosz zsidók bevándorlását; igyekeztem kimutatni, miért tartom őket a nemzetre veszélyeseknek és törekedtem bebizonyítani, hogy legkevésbé sem vét a humanizmus és liberalizmus ellen az, a ki ezelőtt az eleven pestis és dögvész előtt kordont akar húzni. (Úgy van! a szélső baloldalon.) Én a magam részéről kénytelen vagyok kijelenteni, hogy ép úgy tiltakoznám e bevándorlás ellen, ha azok, kik bevándorolni szándékoznak, mohamedánok vagy keresztények volnának, melyek hazánkat előzőnléssel fenyegetnék. Tiltakoznám, mert hazám haladását és művelődését s társadalmi és politikai viszonyait látom e népön betódulása által veszélyeztetve.

Pártolom a Herman Ottó képviselő úr által beadott határozati javaslatot. (Elénk helyeslés a szélső baloldalon.)

O r s z á g h Sándor: egy zsidóbarát szabadkőművesi beszédet tart. A kérvényi bizottság javaslatát fogadja el.

S z a l a y Imre: T. ház: (Halljuk! Halljuk!) A vita folyama alatt oly jelenségek merültek fel, hogy némely nem gondolkodó főben önkénytelenül kételyek támadtak a felől, hogy a szatmári kérvény tárgyalásáról foly-e a vita, vagy pedig arról, hogy az idevaló izraelitákkal mi történjék? Azonban, t ház, épen ezen tünetek, melyeknek tanúi voltunk, tanúsítják azt, hogy azon kérdés, melyet sokan elodázni szeretnének, létezik, s egyik vagy másik irányban okvetetlenül megoldandó. És az a látszólagos ellentét, mely a képviselőházban a múlt ülés alatt volt látható, hogy itten a radikális padokról egy konzervatívnek tetsző, de csak tetsző nézet mondatott ki, addig a másik oldalról a konzervatíveknek egyik tiszteletben megőszült tagja radikális nézeteket pengetett. E látszólagos ellentét arra nyújt világosságot, hogy még e kérdésben határo-

zott megállapodás sem egyik sem másik irányban nem lehet, s hogy ezen kérdés, melyet nagyon helyesen zsidókérdésnek lehet nevezni, még csak a vajúdas stádiumában van. Én az embereket általában kétféle szempontból szoktam megítélni. (Halljuk!) Az egyik az, mennyiben tesznek eleget hazájuk iránti kötelességüknek, s mennyiben tehetnek eleget embertársaik iránti kötelességüknek. Ha ez utóbbit veszem fel először, azzal sokkal hamarabb készen lehetek. Hogy a hazai zsidók polgártársaik irányában micsoda indulattal vannak s mennyire feleltek meg emberbaráti kötelességüknek, azt nem kell példákkal illusztrálnom, elég utalnom arra, hogy az egész ország, mondhatom kivétel nélkül gyűlöli őket, és ezen gyűlölet nemcsak kint a nép közt, hanem azt hiszem, sok kabátos szív alatt is lappang, és legfeljebb a bátorság hiánya, vagy a váltók okozta kellemetlenség miatt nem lép előtérbe. (Úgy van! a szélső balon.) Hogy ez így van, azt mindnyájan tudjuk, érezzük Ez legelklatásabb bizonyítéka annak, hogy az izraeliták, embertársaik iránt kötelességüket nem tartották meg.

A másik a haza iránti kötelesség, melynél hosszasan szándékozom időzni. Ha végig megyünk akár hazánk, akár idegen államok történetén, azt, hogy valaha felállott volna zsidó, hogy hazája szabadságáért feláldozza magát, példával igazolva nem találjuk. Ezen fajnak vele született ösztöne az, hogy a fennálló hatalommal tart, (Úgy van!) neveztesék az bár Magyarországon „Bach” rendszernek, neveztesék, – ha talán az orosz elfoglalná az országot, – készek lennének az oroszit pártolni, mely őket Oroszországból kikergette. Ezen a hatalommal való társukra nézve azt szokták ellenvetni, hogy azért van, mert mindig üldözve voltak, s az összetartozandóság ereje tartotta őket a fenálló hatalom mellett. Hasonlítsunk össze ezzel más üldözött vallásfelekezetet. Ott vannak a protestánsok; méltóztassanak a történelemben utána nézni, az a felekezet harczolt hitéért, harczolt szabadságáért, és nem mutathat fel nekem példát senki, hogy ezek a fennálló hatalomhoz hajoltak volna; ő rájuk nézve a bécsi udvar nem volt semmikép irányadó és sajnos az, hogy az utóbbi időben mégis találkozott köztük valaki, a ki azon válásfelekezetnek régi hagyományos szabadság iránti szeretetét elhagyta, és az Tisza Kálmán miniszterelnök. (Úgy van! a szélső balon.)

A mi a zsidóknak a magyar nemzetiség kérdésében eljárásukat illeti, egyik nagyon fontos kérdés az úgynevezett nyelvkérdés. Én a germanizációnak Magyarországon nagyobb apostolait mint a zsidókat, sehol sem találom. Legeklatásabb tanúsága az, – azt hiszem, hogy ebben Falk Miksa t. képviselőtársam sem fog meghazudtolni, – hogy nem létezik magyar ember, a ki személtapot szerkesztene, azoknak legnagyobb része, tán egynek kivételével, mind zsidók. (Úgy van!) No ha ez nem terjesztése a germanizációnak, akkor nem tudom mi az a germánizáció. Azt mondja a t. miniszterelnök úr beszédjében, hogy Hermán képviselőtársam izgat, midőn az orthodoxoknak bizonyos dolgokat imputál és a hazára nézve káros voltukat fejtegeti.

Hát a t. miniszterelnök úr mindig úgy szokott tenni: felkap egyes szót, mondatot, és avval akarja gyengíteni az érveket: ez azonban jelenleg nem sikerült. Mert az nagyobb izgatás, mint Hermán t. képviselőtársamé, midőn Tisza-Eszláron 150 zsidó gyűl össze és a népet nyugtalanlásba ejti, és a belügyminiszternek, ki annyiszor hánytorgatja az ő

fennen említett erélyét, ott lett volna alkalma nagy erélyét tanúsítani, nem pedig itt a képviselőházban a képviselőket terrorizálni akarni. Én egy közbeszólást engedtem meg magamnak a t. miniszterelnök úr beszédjére, melyet, mint látom tökéletesen elferdítve értett a t. ház több tagja és a lapok. Ugyanis azt mondja a miniszterelnök úr, hogy a községek saját önkormányzati körükben intézkedhetnek minden idegen invázió ellen, mert hiszen a községek rendezéséről szóló törvény szabály arra. Erre azt feleltem, hogy mivel fogja a község ezen inváziót akadályozni, ha az sokkal nagyobb számban fog végbemenni és bejön 10 –15 ember egyszerre. Hiszen nincs a községnek más fegyvere mint a vas - villa, a melylyel magát védelmezzé, inerte ha a törvény betűjét tartják elébök, azt nem fogják respektálni. És ekkor a miniszterelnök úr, kinek ez épen kapóra jött megeresztett – hogy úgy fejezem ki magam – egy gyengéd élczet, hogy nagyon kedves lehet előttem a vasvilla. Én nem tagadom, hogy a vasvilla szó bennem oly emléket ébreszt fel, a mely a miniszterelnök urnái már a feledés tengerébe merült, s ezek az 1848-ki események. Akkor az a vasvilla meg a kiegyenesített kasza igen szolgálatot tettek a nemzetnek és a szabadságnak, midőn az ország szabadságát védelmezték, és nem engedem gúnynyal illetni azt a szót, a vasvillát, mert a mit az kérges tenyérben kivivott, azt a t. miniszterelnök úr glacé-keztyűben adta el Bécsben. (Úgy van! a szélső baloldalról.)

Azt mondta az előadó úr beszédjében, hogy nem volt tájékozva a bevándorlás dimenzióiról. Én azt tökéletesen elhiszem, mert hisz a mai században, mint Somssich képviselőtársam helyesen jegyezte meg, boszorkányok nem lévén, tehát jósok sem lehetnek, tehát hogyan lehetséges megtudni, hogy az előre praelminált 10 ezerből 2-3 százezer lenne? Nagyon elhiszem, hogy a kérvényi bizottság előadója nem bír ezen tehetséggel, de épen abban áll a dolog nyitja, hogy gondolkozzék a kérvényi bizottság, hogy, ha netalán megtörténik, még akkor mikor történik, és a veszély becsap határainkon, nem lesz-e nagyon nehéz az ellen védekezni. (Igaz! Úgy van! a szélső balon.)

És azután kikerüli a kérvényi bizottság előadója a politikai s nemzetgazdasági szempontot, a mi a szatmármegyei kérvénynek egyik eklatáns részét képezi, s csupán a községi törvénybe kapaszkodik, holott ha a politikai szempontról jelenleg bővebben nem szólva, csupán a nemzetgazdasági térre megyek át, akkor is azon következtetésre kell jutnom, hogy már is nagyon sokan vannak az országban, s ezen nagy számuk az én nézetem szerint határozottan káros az országra nézve. (Igaz! Úgy van! a szélső balon.)

Káros pedig a következőknél fogva. (Halljuk!) Én alig hiszem, hogy a kérvényi bizottság előadója látott volna valaha izraelitát, a ki neki gyürkőzve földműveléssel kereste volna kenyerét. (Igaz! Úgy van! a szélső baloldalon.) Tehát nem munkálja a földet, miután Magyarországon a munkás kéz nem elegendő, s azokat a gépek vannak hivatva pótolni, tehát igen sok sok befektetést igényel, mit ismét az izraeliták kizsákmányoló politikája a gazda közönségtől elhalász. (Igaz! Úgy van! a szélső balon.)

Az izraeliták foglalkoznak kereskedelemmel s csekélyebb mérvben iparral. Lássuk t. ház, miképp foglalkoznak ők ezen dolgokkal? Itt van mindjárt a kereskedelem, ha az jól vezetettik, ha nemzeti érdekeinknek meglelelők azon kezek, melyek abban fáradoznak, a kereskedelem az

országgra nézve nagyon hathatós. És mit látunk? Azt, hogy ők magukhoz ragadnak minden oly ágat, melylyel a saját önző céljukat kielégíthetik, de a közjónak nagyon kevés hasznot hajt. (Igaz! Úgy van! a szélső balon.)

Említsem-e t. ház, mit ártottak múlt évben Magyarország borereskedésének? Akkor, mikor a Svájc piaczeit megnyitotta boraink előtt, ők voltak azok a lelketlenek, kik fukszinnal meghamisították borainkat és svájci biztos piacainkat elvették tőlünk. (Igaz! Úgy van! a szélső balon.)

Elismerem én, t. ház, hogy a kérdés nagyon komoly s még ma bizonyos határozatot hozni nem lehet. Mi legfőlebb bizonyos várakozó állást foglalhatunk el e kérdésben, s ezen állásnak – az én nézetem szerint – legjobban megfelel a Hermán Ottó t. képviselőtársam határozati javaslata, melyet én is teljes szívemből pártolok. (Helyeslés a szélső balon.)

Most még szükségesnek tartom, t. ház, hogy röviden reflektáljak azokra, miket Wahrmann Mór t. képviselőtársam itt a házban előhozott. (Halljuk!) Mikor a boszniai okkupáció volt napirendén, akkor az én t. képviselőtársam az oroszok ellen nem engedett meg magának oly ropant erős kitételeket mint most, s az nagyon sajátságos, hogy épen azon túlsó oldalon nem igyekeznek azon, hogy midőn mindent alája rendelkez az udvari kegynek, hogy a „testvérem és kedves barátom és szövetségeseim” ily kifejezésekkel illetessék, s a melynek külügyminiszterét, kit mintegy ezen képviselőház többségének kifolyásaként lehet tekinteni, támogatják, nem interveniálnak ezen kérdésben. Azt rfiondja továbbá Wahrmann képviselőtársam, hogy a neológokat hazafias, nagyon becstelen embereknek mondják az országban. Bocsánatot kérek, de én azt még nem hallottam (Derűlség.) Én nagyon felkérem t. képviselőtársamat, ha nekem erre nézve bizonyítékokra hivatkozik, akkor készségesen elfogadom mondását. A képviselő úr azt mondja, hogy a katolikus vagy a protestáns vallásban is vannak orthodoxok. Bocsánatot kérek, sem a katolikus, sem a protestánsok között orthodoxok nincsenek, a különbség csak a rítusban van, de a katolikus csak katolikus lehet, az nem lehet orthodox vagy neológ. (Úgy van!) A t. képviselő úr, mintegy a „divide et vinces” elvénél fogva a két vallásfelekezet szereti szembe állítani, gondolva, hogy így maga könnyen kicsúszik Téved a képviselő úr, mert Kohling nyilatkozata a protestánsokra nézve csak egyéni vélemény, de amit Ónody t. képviselőtársam itt felolvasott, az benne van a talmudban, az a különbség közte, hogy az rituális természetű. (Úgy van!) Ószintén örülök, hogy a t. képviselő úr indítatva érezte magát felszólalni; már régebben kellett volna tennie, mert a bosnyák vita alkalmával már történtek felszólalások ez irányban, a melyre egy tisztelt izraelita úr ide küldte nekem az „Ungarischer israelit” egy példányát, a melyben a következőket találtam: „Wahrlich man müsste nur Froschblut in den Adern haben, oder.. ein jüdischer Abgeordneter sein, um stillschweigend die Ehre seines Stammes, die sonnenreine Wahrheit seiner Lehre, der das Christenthum seine Glorie verdankt, ja die ewige Wahrheit selbst derart verletzen, ja solchergestalt beschimpfen zu lassen!” Azt hiszem, hogy t. képviselőtársam ezen lapnak mintegy erkölcsi nyomása alatt szólalt fel, és azért akarta mindenik vallásfelekezetet oly színben feltüntetni, mint az övét. Pártolom Herman Ottó t. képviselőtársam indítványát. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

B u s b a c h P é t e r a budapest-terézvárosi (!) képviselő természetesen zsidó választóinak szája íze szerint dikciózott

Utána Irányi Dániel tartotta legújabb fellengzős zsidó szabadkőművesi beszédét.

Következett a zárt ülés.....

A délután 5 órakor tartott ülésben Orbán Balázs pártjára kel a magyarországi zsidóknak, de a muszka-zsidókat nem akarja beereszteni.

– Ugyan ezt cselekszi Mocsáry Lajos is.

Tisza Kálmán miniszterelnök: Igen röviden, csak pár szót kívánok szólni (Halljuk!) legnagyobb részt oly tárgyban, melyben különben szavaim félremagyarztatása alapján is kérhettem volna szót. (Halljuk!)

Az épen most szólott képviselő urak is azt mondták, hogy én visszautasítottam minden lehető diplomáciai beavatkozást. Hivatkozom a tegnapelőtti ülésben mondott beszédemre, hogy a képviselő urak ez irányban igen nagy tévedésben vannak és félremagyarzták szavaimat. Mert én azt mondtam – igen jól emlékszem reá, – hogy Európa hatalmainak nem volt szükségük a képviselő úr határozati javaslatára, hogy megtegyék azon lépéseket, melyek egy szomszéd állam irányában megtehetőek, a nélkül, hogy a belügyeibe való be nem avatkozás elvét megsértenék. Tehát nem mondtam, hogy diplomáciai úton semmi sem tehető, csakis szemben azon követeléssel, – és ezt ki is fejtettem akkor, – mely úgy a határozati javaslatban, mint az indokoló beszédben benne van, hogy Muszkaországot mintegy reá kényszeríteni, hogy azokat, a kik kijöttek onnan, saját költségén, vagy haza, vagy Amerikába szállítsa, ez feltételez oly akciózt, melynek megindítása előtt az illető államnak, ha fiaskó ellen magát biztosítani akarja, a hadüzenésre is készen kell lennie. (Úgy van! jobb felől.) Az egészen más, mint az, a mit a képviselő urak állították.

A közvetlenül előttem szólott képviselő úr azt is mondotta – és itt is félreértette szavaimat, – hogy én azt állítottam magam is, hogy ha meg nem szűnik a bevándorlás, minden módon meg kell akadályozni azon elemek tömeges bejövetelét. Engedelmet kérek, ezt sem mondtam – ismét az általam azóta nem látott gyorsírói jegyzetekre hivatkozom, – sőt épen kifejtettem, hogy a minden módon való megakadályozás teszi, ha nem is mint némelyek jobban szeretik, a vasvillát, de igenis a puskatusát és a szuronyt szükségessé, míg ellenben – azt mondtam – a letelepedés ellen minden község megvédheti magát, és ha azon általam valószínűnek nem tartott eset következnek is, akkor az lenne az egyik teendő, hogy az oda érkezők, mint más hasonló alkalmakkor, az illető községben letelepedés helyett internálva ideiglenesen elláttassanak és életben maradhatásuk biztosítsák. De sokkal helyesebbnek tartanám – mondám – ez esetben, hogyha az, a mi első sorban a társadalmi működés kötelessége, minthogy azoknak saját érdeke is azt kívánja, hogy lehetővé tétessék nekik az Amerikába való kimenetel, ha az a működés elégtelennek bizonyulna, akkor állami eszközökkel is nyújtassék ez irányban segély. (Úgy van! jobb felől.)

Nem azt mondtam tehát, hogy azokat akkor összefogdosva, erőszakkal el kell szállítani, hanem azt, hogy ha a szociális működés anyagi eszközök hiányában nem volna elégséges, anyagi eszközökkel államilag is segíteni kell, hogy azon cél, mely úgy a menekültek, mint az ország

érdekeinek megfelel, elérhető legyen. Én azt hiszem, hogy ez megegyezik a humánizmussal és hogy ez éppen nem jelenti azt, a mint hiszem, hogy a határozati javaslat alkotóinak némelyike legalább nem akart mondani, de a mit azon kifejezés jelent, hogy „minden áron, minden eszközzel megakadályozandó.” Mert utoljára is, a minden áron és minden eszköz az ultima ratióra, az erővel, nem pedig az illetők érdekeinek is megfelelő segédkezésre mutatkozik.

Én nem fogom a t. ház becses türelmét hosszasan igénybe venni, de egy pár megjegyzést kénytelen vagyok tenni. Az egyik megjegyzés ez: azt mondják a képviselő urak, hogy én azért nem akarok kordont, mert hát – a mit én nem vallok be – nincs arra katona. Az egyik képviselő úr azt is mondta, ha nincs katonánk, miért nem tehetne ezt a honvédség? és furcsa dolog hogy ez pénzbe kerül! Én azt mondom a t. képviselő úrnak, hogy ezen kordonra, a míg én itt leszek, sem katonánk, sem honvédségünk nem lesz, mert én ezen kordonhúzást hibának és – bocsánatot kérek a szóért, senkire sem értem csak az eljárására – a magyar törvényhozást megbélyegző intézkedésnek tartom. (Ügy van! jobb felől.)

De lássuk a költség kérdését. Hát nem méltóztatnak tudni, hogy még a hadseregnél is bizonyos keretrendszer van? Nem méltóztatnak azt tudni, hogy egész más a költség, a mely okoztatik akkor, ha kordont kell húzni, és egész más az, ha az illető csapatok saját beszállásolási helyeiken vannak? Vagy még azt sem méltóztatnak tudni, hogy a honvédségre ez még nagyobb mértékben áll, mely teljes keretrendszerben van, melynek alig van századonkint 40-50 egyéne benn a folytonos szolgálatban? Hát nem méltóztatnak azt megfontolni, hogy ha akkor a legénységet ki kell egészíteni, az nemcsak pénzbe kerül, de el kell vonni az otthon nyugodtan élő munkaerőt az ő munkájától, meg kell tenni azt, a mi a legerhesebb tagadhatlanul az általános hadkötelezettségnél, be kell vonni a családjaik körében nyugodtan élhetőket? És miért? Azért, mert némelyeknek az tetszenék, hogy a Kárpátoknál szükség nélkül, ok nélkül és haszon nélkül kordon vonassék. Ily eljárásra én segédkezet nyújtani sohasem fogok és ismétlen, a míg én itt leszek, sem katona, sem honvéd arra, hogy ezen szerencsétlen emberek visszakergetése végett kordon húzassék, alkalmaztatni nem fog. (Helyeslés jobb felől.) Ha ez hiba, méltóztassanak azért elítélni. Elítélhetnek, de meggyőződésemet megváltoztatni nem fogom. (Helyeslés jobb felől.)

A másik, a mi hasonlólag szavaim félremagyarázásával felhozott, az, hogy én a praeventiv rendszabály ellen felszólaltam. Azt mondja a legközelebb előttem szólott képviselő úr, hogy ott, a hol veszély elhárításáról van szó, a praeventiv rendszabály helyén van. De hát t. ház, ki ítéli meg azt, hogy mi az a veszély? a képviselő úr ítéli-e meg, vagy én, vagy egy harmadik? Hát akkor, midőn egy embernek vagy egy párt-nak nézete szerint veszély van, már indokolt ily praeventiv rendszabály? Méltóztassanak azt meggondolni, hova fogna ez alkotmányosan vezetni. Hát ki ítéli meg a veszély perczeit, a veszély nagyságát? A törvényhozás kisebbsége-e vagy többsége? Hát nem képzelnek önök ott azon az oldalon egy többséget, mely azt mondja: az az irányzat, melyet a kisebbség nem e házban, de kün is hirdet, veszélyezteteti az állam lételetét és nem mondhatja-e a kormány, mert veszély van, neked kötelességed praeventiv rendszabályokhoz nyúlni? És ha e theoriát elfogadjuk,

méltóztattak-e meggondolni, hogy hová vezet ez? Vagy talán abból a nézetből indulnak ki, hogy önök, ha látnak veszélyt, akár lát a kormány vagy többség, akár nem, kell praeventiv rendszabály? és ha önök nem látnak veszélyt, akár lát veszélyt a kormány és a többség, akár nem, nem kell praeventiv rendszabály. Ez az összes parlamentáris és alkotmányos teoriáknak felforgatása, és én, megvallom, ily teoriák hallása után nem az országot, nem a dualizmust, de magát a szabadságot félténém azoktól, ha hatalmukban volna valaha saját szabadsági és alkotmányi teoriáikat alkalmazni. (Helyeslés jobb felől. Mozgás a szélső balon.)

Még egyre kívánok csak felelni. Mindenekelőtt megjegyzem azt, hogy azon vádat, hogy én nem vagyok jó diplomata, teljes készséggel elfogadom. Nem annak születtem, nem annak nevelkedtem, nem arra törekedtem; törekedtem mindig csak arra, hogy diplomatizálás nélkül egyenesen, őszintén mindenütt legyen bátorságom megmondani nézetemet és meggyőződésemet, (Élénk helyeslés jobbfelől.) és ezt a kötelességemet teljesítettem akkor, midőn ezen kötelesség teljesítése, sokan némák voltak akkor, veszélylyel járt felfelé, teljesítettem akkor, (Zaj a szélső baloldalon Felkiáltások: Mikor?) igen, teljesítettem akkor, teljesítem most, és teljesíteni fogom, mikor annak követése veszélylyel járhat lefelé. (Helyeslés jobbfelől.) Lehet a képviselő uraknak meggyőződése, a mi tetszik, nem meggyőződésüket, szavakat hallottam, melyek egyszer-másszor – szelíd kifejezéssel élek, – nem nagyon hízelgők voltak reám nézve. A meggyőződés szabadságát tisztelem és tiszteltem még ilyenkor is, de miután még ma is, a nélkül, hogy arra szükség lett volna, bele vonatott általános politikai működésem, meghunyászkodásom és isten tudja, mi még a mai vita keretébe, én is mint meggyőződésemet mondom ki és kívánom ezen meggyőződésem respektálását, hogy ha jönni fog még idő, mikor a meg nem hunyászkodás veszélylyel jár, a meghunyászkodók a háznak nem ezen az oldalán fognak találatni. (Egy van! Élénk helyeslés és éljenzés jobbfelől. Mozgás, ellenmondás a szélső balfelől.) Én nem beszélek levegőből, én az 1846-tól 1850-ig tartott időszak tapasztalásaira hivatkozom.

H o i t s y Pál (közbeszól:) Akkor otthon ült!

T i s z a Kálmán miniszterelnök: Én nem ültem otthon, táborban is voltam ellenség előtt, azután szolgáltam a ministeriumban.

N é m e t h Albert (közbeszól:) Igen, a Papp Zsigmond bürójában!

T i s z a Kálmán miniszterelnök: Nem Papp Zsigmond, hanem az öreg Száz Károly bürójában, mert ez volt főnököm. De voltam ellenség előtt is.

H o i t s y Pál (közbeszól:) Csatában is?

T i s z a Kálmán miniszterelnök: Igenis, csatában is voltam, azután voltam büróban, de nem 1848-ban, mikor kényelmes volt, hanem 1849-ben. Debreczenben is voltam, azután ismét, midőn arról kellett gondoskodni, és a minap ezt szememre vetették, azaz inkább zavarba akartak hozni azzal, hogy miképen konspiráltam, – ez igaz, sőt sokkal inkább és többet tettem, mint a mi ott megírva van, legalább úgy hiszem, mert nem olvastam – csakhogy egy különbség volt, van és lesz közöttünk, az t. i. hogy akkor, midőn Magyarországnak nem volt alkotmánya, jogosnak tartottam annak visszaszerzésére minden utón törekedni, és „tettem ezt akkor, midőn éveken át minden perczben a fejemmel játszottam. (Ellenmondás a szélsőbalon. Felkiáltások: Úgy van! Mozgás.)

Rázhatja a fejét a t. képviselő úr, mert ez történelmi igazság. Megszüntem ezt tenni azon perczen, a mikor Magyarországnak általam ugyan nem minden pontjában helyeselt módzatok mellett, – de alkotmányja visszaadatott koronás királya által; megszüntem azt tenni akkor, midőn meggyőződésem szerint a fennálló rendszer elleni izgatás nemcsak egyesek, de az alkotmány elleni izgatás lett volna, és a mikor az izgatást veszély nélkül lehetett cselekedni. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Ez nem tartozik a dologhoz!)

Megengedem, hogy nem tartozik a tárgyhoz, de végre is egyszer meg akartam mondani annyi megtámadás után, (Élénk helyeslés a jobb-oldalon) és azt hiszem, hogy teljes joggal tehettem. Azt mondta a képviselő úr, hogy nem szüntem meg izgatni az alkotmány visszaállítását után sem. Ez nem áll; egyes tételek ellen volt kifogásom előbb és utóbb, de nemcsak nem izgattam ellene, sőt hivatkozom az akkori kormánypártnak lapjaira, – mert engem kevésbé szerettek mint önöket, – e lapok neveltségessé tettek akkor, mikor 1868-ban mint ellenzéki léptem fel a nyilvánosság előtt az izgatások ellen; ez nyomtatásban meglevő történelmi faktum (Mozgás) ellenében lehet valakit gyanúsítani, lehet megtámadni, de bizonyítást eszközölni nem lehet. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Bocsásson meg, t. ház, ha az annyszor csendben elhallgatott, és most igazán minden apropos nélkül még az orosz kormányval szemben is szememre vetett meghunyászkodás vádja által el hagytam magamat ragadtatni ezeknek nyilvánítására. (Tetszés jobbfelől.) Sajnálom talán, hogy tettem, de egyszer meg kellett tennem. (Helyeslés jobbfelől. Mozgás balfelől.) Én nem tudom, a képviselő uraknak miért van kifogása ez ellen, ha csak nem azért, hogy azt hiszik hogy nekik vádolni mindenkor szabad de e váddal szemben valakinek tiltakozni nincs megengedve. Ha ezt hiszik, sajnálom, de ezen hitőknek eleget nem tehetek, mert én fogom magam védeni, és fogok nem diplomata, de annyiban jó taktikus lenni, hogy mint minden jó hadvezér a jövőben – mert most nem volna ideje, – a védelmet támadással fogom felváltani. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Ezen intermezzo után csak azt kívánom még felemlíteni, hogy én azt hiszem, abban is tévedtek az előttem szólott t. képviselők – és ennek elmondásával be fogom végezni felszólalásomat, – midőn az előttem szóló képviselő úr azt mondta, hogy a kérvényi bizottság határozati javaslata nem egyéb, mint felhatalmazás, ő pedig a kormányt felhatalmazni nem akarja.

Bocsánatot kérek, a felhatalmazás nem a kérvényi bizottságnak, hanem a Hermán Ottó képviselő úrnak javaslatában van. Már a múltkor kifejtettem, hogy épen azért is tartom korrektnek a kérvényi bizottság határozati javaslatát, mert az nem akarja az irány megjelölése által egy felől a kormány kezeit megkötni úgy, hogy ha az nem bizonyulna czélszerűnek, a mi abban kimondatik, más úton is haladhasson; másfelől nem kívánja a felelősséget a kormány vállairól a képviselőház vállaira tenni. Nincs tehát abban sem felhatalmazás, sem utasítás, de egészen megfelel a parlamentarizmus jellegének. Míg ellenben, ha a Hermán Ottó képviselő úr határozati javaslata fogadtatik el, nem is szólók most egyéb részéről, s ha a t. képviselő urak azután szorosán lelkiismeretesen ahhoz kívánják magokat tartani, minden felelősség alól felmentve érezhetné magát a kormány akár brutális erőszakkal utasítja vissza a nyomorultakat, akár pedig más a magyar törvényhozás egész inten-

ciójával és múltjával meg nem egyező intézkedéseket tesz. (Úgy van! jobbfelől.) És épen azért, mert ezen második határozati javaslat az, mely ha elfogadhatnák, felhatalmazást s felelősség alól mentesítést ad, ez egyike azon okoknak, melyekért azt el nem fogadom s a kérvényi bizottság javaslatát pártolom. (Éljenzés jobbfelől.)

Berzeviczy Albert előadó újólaj ajánlja a kérvényi bizottság határozati javaslatát

Herman Ottó reflektál a miniszterelnök ama vádjára, hogy az ő beszéde izgató nyilatkozatot tartalmazott. E vádat határozottan visszautasítja, mert már beszéde elején kijelenté, hogy humanisztikus dolgokban inkább eltúri a legtúlzobb idealizmus vádját, semhogy magára venné az intoleranciáját. Beszédének tendenciája, a mennyiben Magyarország zsidóságára vonatkozott, más nem lehetett s más sohasem lesz, mint az, hogy az emancipáció határozott természetű állapotot teremtett.(?)

Megengedte Wahrman képviselő és megengedte mindenki, hogy a magyarországi zsidóság kebelében csakugyan bizonyos áramlatok uralkodnak. Megengedte mindenki, hogy vannak szabadelvű, szabadabban gondolkozó és haladó (De merre? –Szerk.) zsidóink és vannak kevésbé haladó zsidóink: az úgynevezett orthodoxok. Szóló megóvni kívánja e mozgalmat attól, hogy hosszú időkre terjedjen, hogy az a mozgalom új tápanyagot nyerjen oly értelemben, melyben nem a neológok, nem a magyarosodás, nem a nemzet érdekével találkoznak! Ezt nem fogja bővebben fejtegetni, mert nem akarja a szelekció teoriáját, vagy a fajkiválasztás teoriáját előadni, (Derűtség a szélső baloldalon) sem azon hatások összeségét felsorolni, melyet az az emberekre és nemzetekre gyakorol. Hogy Európa számos államaiban a zsidóság tipikus tulajdonságaiban évszázadokon át fenntudta magát tartani, erre nézve elhatározó befolyással az volt, hogy vallásilag a faj tisztaságát követelte és meg is tartotta. Természetes, hogy elő kell állani sok új feltételnek, ha a cél az, hogy a zsidóság sajátságaiból kivetközzék és más népekkel egy ethikai alapra helyezkedjék. Wahrman Mór képviselő igen helyesen és jól jegyezte meg, hogy a politikai emancipáció egy határozatába került a törvényhozásnak. Abban a perczben pedig, a melyben a határozat meghozatott, a politikai emancipáció is érvényre emelkedett. De nem úgy van a dolog a társadalmi emancipációval. Az egészen más tekintetek alá esik. Itt át kell gyúrni az egész embert, annak jelleme, gondolkozásmódja, sőt még külső megjelenése szerint is. Ez nem lehet egy határozat vagy egy perez feladata, még egy emberöltő feladata sem. Azzal is vádolták szólót, hogy az orthodoxok magyarosodását tagadja; hogy az orthodoxokat mint külön vallásfelekezetet a többi zsidóságtól elválasztja; hogy ezeket, mint a nemzet ellenségeit mutatta be. Szeretném megbolygatni azt a sirt, mely ott Balaton-Füreden van felhantolva; s szeretném ide idézni Molnár Aladárt, a ki abban a vitában, mely itt az iskolaalapról folyt, okmányilag, azzal a lelkiismeretességgel, mely annak a férfiúnak tulajdona volt, kimutatta hogy csakugyan vannak a zsidóságban nemzetellenes áramlatok, hogy némelyek csakugyan nem akarják magukat a nemzettel azonosítani. És mikor szóló kifejezte azt, hogy nem kívánja, hogy ez az elem új, idegen, vele egy vallásalapon, egy ethikai alapon álló elemekkel szaporitassék, akkor csupán csak azt akarta kifejezni, hogy a más haladó elem munkáját megnehezíteni nem okos és nem helyes politika. (Igaz! Úgy van! a szélső baloldalon.)

Mert meg van róla győződve, hogy a zsidóságnak voltaképeni társadalmi emancipációja nem főképp a keresztények beavatkozásától függ, hanem eminenter a zsidóság feladata. Vádolja az előrehaladott zsidóságot, kiváltképp annak leghatalmasabb, annak legvagyonosabb részét, hogy feladatának magaslatán nem áll. (Úgy van! a szélső balon.) Mert a helyett, hogy az ő hatalmát, az ő befolyását, az ő nagy szellemi tőkét arra fordítaná, hogy hitsorsosait, kiket már Wahrmann képviselő is recipiált, hogy egy valláson vannak mindnyájan, hogy azokat a hitsorsosait, kik a körülményeknél és viszonyoknál fogva alantasabb helyet foglalnak el, ezekkel az eszközökkel az alantosságból kiemelnék, és így a nemzetbe való beolvadásukat minél inkább előkészítenék: e helyett ezek az előrehaladott, úgynevezett asszimilálódó elemek úgy fogják fel a feladatot, hogy báróságot, lovagságot, ordót és mindenfélét kéretnek. (Úgy van! Úgy van! a szélső balon.)

Attért ezután azon pontokra, melyekben neki leginkább Wahrmann képviselő adott igazat, és melyen előadó szó nélkül átsurrant, és melyről a miniszterelnök csak úgy beszélt, mint rendszeren szokott, a mióta azon helyen ül, hogy a helyett, hogy megmondani kellene: tehetetlen vagyok, a külpolitikára befolyást nem gyakorolhatva, mert csak felsőbb kommandó után hajtom végre azt, a mit parancsolnak, – a helyett azzal áll elő, hogy azon intézkedés részint nem szükséges, részint pedig nagyon veszedelmes lenne. A függetlenségi pártnak nem az a feladata, hogy az európai diplomacziát hangolja ide vagy oda. De a diplomaczia megvan, e zárshónak az a kötelessége, hogy a jog és igazság érdekei mindenütt megóvassanak. (Helyeslés a szélső balon.)

Most fekszik a ravatalon Garibaldi és most támasztották fel az öreg Fischhofot (Ez is zsidó. – Szerk.) Bécsben és vannak ezrivel, a kik azt mondják, hogy minket a gyakorlati politikusok kaczagni fognak. Ők azt mondják, hogy a magyar parlament békeheretűinek valósággal nincs politikai értékök, ép elméjük. De nekünk – úgymond szóló – ezen eszmét, a humanizmus és a civilizáció eszméjét elhagynunk nem szabad. Mi nem úgy akarunk vívmányokat szerezeni, mint a kormány, hogy egy überlandiális ugrással meg van az illető cél és egyszersmind annak elérése is, hanem e helyen oly elveket kell hirdetni, melyek az emberiség elvei és melyek száz esztendő, kétszáz esztendő múlva talán, de az emberiség valóságos hasznára és dicsőségére kell, hogy végre is érvényesüljenek. (Úgy van! a szélső balon.) A miniszterelnök csupán annyira bir emelkedni ezen kérdésben mintha azt követelnék, hogy az osztrák-magyar monarchia az oroszot úgy szólván megrohanja. Hermán maga sem hiszi, hogy kiváltképp a magyar, de sőt az osztrák-magyar kormány közbelépésének is sikerüljön ily humanitárius és igazságos dologban úgynevezett európai koncertet összehozni. De szólót ez nem gátolja abban, hogy ezt a jog és igazság szerint követelje, mert ha valaki, úgy ő igen jól tudja, hogy igenis, mikor arról van szó, hogy Lengyelország szét tépessék, mikor ki kell prédára indulni Boszniába, akkor az európai koncert tüstént együtt van: (Tetszés a szélső baloldalon) de mikor a nép szabadsága, joga, az igazság kérdései forognak fen, előállnak a szükkeblű kalmárok és azt mondják: ez haszonnal nem jár, csak nagy Scherereial, bibelődéssel és hátat fordítanak az egésznek. (Zajos helyeslés a szélső baloldalon.) Hogy mi itt e helyen ezeknek vessük alá magunkat, arra

nincs mód. (Úgy van! a szélső balon.) A belügyi tekintet – s itt a bizottság javaslata feltétlen bizalommal viseltetik a kormány iránt, – a belügyi tekintet egyszerűen az, hogy a miniszterelnök mindenütt puskatust látott ott, a hol senki sem állította, ő folytonosan csak az erőszakról álmodik s csak avval vél valamit keresztül vihetni. Tapasztalunk nála régen nem annyira igazi puskatust, mint az ő szófacsaró puskatust: hagyni az időt múlni és a híres Bismarck-féle elmocsárosodási politikával átsurranni a dolgon! De ha a miniszter és az előadó azt mondja, hisz nincsenek kényszerítve a községek arra, hogy a tömegeket befogadják s hogy ennek megadják a szankciót a törvények is; hát hova fog fejlődni a dolog, ha a tömeg a község elé jő és bebocsáttatást kér? Mihez fognak folyamodni? ükkor a kormány kénytelen lenne, ha nem is puskatushoz, de zsandárokhöz folyamodni és akkor a függetlenségi párt fel fogja vetni a humanizmus kérdését, mert akkor kényszerhelyzettel áll majd szemben az ország s kénytelenek is leszünk reá, látván előttünk a nyomorult embereket. És sem a puskatust, sem a kordon theoria nem az ő pártjától származik, daczára annak, hogy ez oldalról közbe kiáltatott. A Lajthántúli kormányrendelet azt mondja, hogy ha az oroszországi zsidó a galicziai határ felé közeledik, s nem tud kimutatni útlevelet és szubzisztenciát, a zsandárság által a határhoz visszakisérendő. Ismétlés esetében pedig az erosz hatásának átadandó. A függetlenségi párt még ezt sem mondja. Nem! sőt azt mondja, hogy történjenek lépések az iránt, hogy a boldogtalanok, a mennyiben hazájukba önkéntesen visszatérni akarnak, oda visszasegíttessenek, a mennyiben nem akarnak visszatérni és akadnak államokra, melyek előttük területüket megnyitják, ám menjenek oda s telepedjenek le. A mi a kordont és a többit illeti, arra absolute semmi szükség nincs, mert csupán csak az iránt kell létrehozni egyetértést, hogy kimondások az, hogy Magyarország területe az Oroszországból kiszorított tömegek számára zárva van. És ezután ezen tömegek könnyen egészen más irányt fognak venni. (Úgy van! a szélsőbaloldalon.) Soha sem tartóztatta vissza a zsidókat a kordon az emancipáció előtt attól, hogy pl. a bányavárosokba vonuljanak. A zsidóság tudta, hogy ezeknek területei előtte zárva vannak, és egyszerűen nem ment oda.

Szólo kijelenti a maga és pártja a függetlenségi párt nevében, hogy az olyan közbekiáltások, mint „vasvilla” stb. nem parlamentbe valók s a parlamentarizmus ellen intézvék. A tiszta-eszlári esetről szólva, vázolja, hogy azt a most folyó vitába beleszótték, s tiltakozik az ellen, hogy azon az oldalon melyen ő helyet foglal, középkori(!) tanokat hirdessenek. Ez nem egyezik meg pártja törekvésével s a magyar műveltség mai színvonalával. (No meg a zsidóbarátsággal. – Szerk.) (Helyeslés.) Ha vannak a háznak tagjai, kik a fölött, a mivel a parlamentben előállni készülnek, pártjukkal vagy politikai barátjaikkal nem tanácskoznak: ám szállaljanak fel a maguk szakállára. A közélet okvetlenül megköveteli, hogy oly tényezők, melyek annak előmozdítására semmiben sem alkalmasak, járják le magukat minél hamarabb, s szólo miatt akárki kompromittálhatja magát tetszése szerint. (Amit szólo is bízvást megtehet. – Szerk.) (Élénk derűtség.) Ajánlja ellenindítványának elfogadását.

Szavazásra kerülván a dolog, a ház többsége a kérvényi bizottság határozati javaslatát fogadta el.

A zsidó harcterről.

– Havi szemle. –

(Az antisemitikus mozgalom szabályszerű nemzetközi körfutása A tiszai-eszlári zsidóbotrány. – A szatmármegyei körlevélnek pártolása Győr, Fehér, Veszprém, Komárom, Baranya, Nyitra, Hont, Nógrád, Borsod, -zabolcs, Hajdú, Abauj-Torna, Máramaros, Pest, Arad, Udvarhely és Pozsony megyék részéről Gónyei Gábor, a szatmármegyei kérvény indítványozója. Szatmármegye s a többi lársmegye kérvényének tárgyalása a képviselőházban. – Az Istóczy-Wahrmann ügy. – Istóczy Gy. kilépése a kormány-pártból. – A drezdai nemzetközi anthemita congressus.)

Az antisemitikus mozgalom, természeténél fogva, nemzetközi mozgalom lévén, önként következik, hogy annak időleges súlypontja hol egyik hol másik államban van: hol Magyarország-, hol Német-, hol Oroszországban, hol Ausztriában. Az eddigi körfutás, éveken át tett észleleteink szerint a következő volt: az első lökést koronként Magyarországnak kellett adnia, e lökés az első hullámzást Németországban verte, s a német mozgalom hullámai átsaptak aztán Oroszországba. Ausztria egy részről Magyar-, más részről Németország befolyása alatt áll.

E szabályszerű körfutás ismét megindult Magyarországból két nagy jelentőségű tény folytán Ezek egyike a tiszai-eszlári zsidóbotrány, a másik az orosz-zsidók bevándorlása fölötti képviselőházi vita s annak ismeretes folyamánya.

A tiszai-eszlári kis magyar leánynak, Solyosi Eszternek zsidók által láb alól való eltétele nemcsak nálunk, hanem az egész műveit világban iszonyú szenzációt keltett úgyannyira, hogy, ha a törvényszéki eljárás folytán csak félig-meddig is kiderül az, hogy a szegény leányka zsidók által csakugyan rituális czélekből mérszároltatott le: a zsidóságnak nem lesz többé maradása a civilizált nemzetek között.

Ez az egész eset teljes világításba helyezte a zsidóság egész mizerábilis mivoltát. Mostmár még a vak is láthatja, minő isten csapása ez a nép, a melynek minden egyes tagja lázas tevékenységet fejt ki akkor, ha arról van szó, hogy az egyikük által elkövetett, még a legocsmányabb főbenjáró büntetést is elpalástolják, s a büntettest az igazságszolgáltatás kezei közül kiragadják. Ebben a tekintetben orthodox, neológ vagy kikeresztelkedett zsidó egészen egy húron pendül. S ha ez áll a tiszai-eszlári esetenél, áll minden más ügyben, a hol zsidó áll kereszténnyel szemben. Azért zsidó ellenében majdnem a lehetetlenséggel határos kereszténynek megnyernie az ügyét. Tessék aztán a zsidóval „versenyezni!”

A tiszai eszlári eset részleteivel nemcsak a napi-sajtó, hanem az ország összes hírlapjai is kimerítően foglalkozván, s azokban állandó rovatot képezvén, ezen részleteknek bővebb fejtegetésétől itt bizvást eltekinthetünk, annyival inkább, mert a folyamatba tett bünper eredményét, hiteles adatok alapján időről-időre úgyis ismertetni fogjuk.

Szatmármegye ismeretes feliratát magukévá tették, sőt részben szigorították még a következő megyék: Győr, Fehér, Veszprém, Komárom, Baranya, Nyitra, Hont, Nógrád, Borsod, Szabolcs, Hajdú, Abaúj-Torna, Mármáros, Pest. Arad és Udvarhely megyék. Pozsonymegye szintén határozottan nyilatkozott az orosz-zsidó bevándorlás ellen, feliratát azonban nem a képviselőházhoz hanem a kormányhoz intézte. E megye közgyűlésén lelkes pártívünk Okolicsányi György ügyvéd vallotta be nyíltan a velünk való solidaritást.

Publicistái kötelességünket mulasztottuk volna el akkor, ha a szatmármegyei körlevél indítványozójának kilétét, – a kiről összes lapjaink mélységesen hallgatnak, – ki nem nyomoztuk volna. Illetékes oldalról nyert információ alapján tehát ezennel constatáljuk, hogy az ismeretes felirat intézését Szatmármegye márczius 2-ki közgyűlésén Gónyei Gábor megyebizottsági tag s nagy-károlyi ügyvéd hozta javaslatba. Kell, hogy a nemzet megismerje ezen derék férfiúnak a nevét, a kinek neve a hazai történelem érczlapjára vésendő be, mert e férfiú indította meg a hegytetőn azt a hópehelyt, a mely gúrulásában lavinává nőtt.

A szatmármegyei kérvényt e hó 7. és 9-ik napjain tárgyalta a képviselőház. Füzetünk más helyén terjedelmesen van ismertetve ez a tárgyalás. Noha az egyes pártok mint pártok ezúttal is versenyeztek egymással a zsidó választók kegyeinek hajhászásában, mindazonáltal ezúttal már a ház mindkét oldalán találkoztak hazafiak, a kik meggyőződésüket nyíltan kifejezni is merték. E férfiak: Onody Géza, a tiszta-eszlári szörnyettnek a világ ítélőszéke elé idézője, Szalay Imre, Hentaller Lajos és Dobránszky Péter képviselők. Onody Géza e kétszeri fellépése folytán máris európai hírű férfiúvá, s az egyetemes antisemitizmus ügyének egyik vezéralakjává lőn.

A szatmármegyei kérvény tárgyalásának nem ugyan természetes, de azok előtt, kik az illető személyeknek egymás iránti viszonyát mélyebben ismerik, természetesnek talált egyik folyamánya az Istóczy-Wahrmann-féle ügy lett.

Úgy hisszük nem várja azt senki, hogy mi ez ügyben e helyütt bővebben nyilatkozzunk, nemcsak azért, mert ez ügyben a közvélemény már úgyis formált magának végleges ítéletet, Jegyen az antisemita közvélemény avagy zsidó és zsidóbarát-közvélemény; hanem azért is, mert ez ügyben e füzetek szerkesztője a legeslegszemélyesebben érdekelve levén, már a decorum is úgy hozza magával, hogy tartózkodjunk az ezen oldalról már bevégzett személyes ügynek a bolygatásától. S azért e helyütt csak az e személyes ügy végleges befejezéséről szóló nyilatkozatot közöljük:

Nyilatkozat

„Alpírottak ezennel kijelentjük, hogy a f. hó 9 -én a képviselőházban Istóczy Győző és Wahrmann Mór urak között felmerült becsületsértési ügy a mai nap délutánján előttünk elintéztetett– Ercsi, 1882. jun. 11. Hentaller Lajos s. k., Ónody Géza s X, hg. Odescalchi Gyula s. k., Kovách László s, k.”

Hogy Istóczy nak mik voltak közelebbi s távolabbi indokai ez ügybeni eljárásában, s miért kellett az elégtételvételnek úgy történnie amint az tényleg megtörtént: arra nézve a párbaj folytán meginduló bírósági eljárás alkalmával az ő részéről (ha kell,) majd elmondandó dolgok bővebb felvilágosítást fognak nyújtani. A mit a sajtóban nem lehet, de nem is volna elég, a képviselőházban pedig nincs alkalom elmondani: majd el lesz mindaz mondva a perbeszédék folyamán, a mely perbeszédék a törvény értelmében szinte; i m m u n i t á sban részesülnek.

Az ügynek e személyes része azonban nem ment fel bennünket azon kötelezettségtől, hogy nyilatkozzunk az iránt, váljon az Istóczy-Wahrmann-ügy ártott-e avagy használt az antisemitizmus ügyének? Az „Ellenőr” s más hasonfajtájú lapok persze azt mondják hogy: ártott No persze, az „Ellenőr”-nek és más hasonfajtájú lapoknak köztudomás szerint nagyon, igen nagyon a szívükön fekszik az antisemitizmus ügye!

Sohse törjék tehát ezek a lapok a mi fejünket!

Mi ellenkezőleg egyszerűen constatáljuk itt azt a tényt, a mely minden olvasónk előtt már különben is tisztán álló dolog, hogy ez az affaire az antisemitizmus ügyének oly lendületet adott, hogy, karöltve a szatmármegyei kérvény tárgyalásának hatalmas hatásával, a zsidókérdés hazánkban ettől fogva – minden tagadás és tusolás daczára, – a szó legszorosabb értelmében napirenden levő kérdéssé vált.

Úgy hisszük tehát, hogy az eredménynyel mi antisemiták meg lehetünk elégedve.

Ezen affaire egy másik folyamánya volt Istóczy Gy. képviselő kilépése a kormánypartból. Kénytelenek vagyunk e kérdés fölött is rezervált magatartást követni. S azért csak azt jelentjük ki, hogy a most nevezett képviselő, – legalább egyelőre, – egyik fenálló országos párthoz sem csatlakozik, s nem is csatlakozhatik, mert a mostani országos pártok, mint pártok, mindegyike versenyez egymással a zsidódédelgetésben. Ellenben minden országos pártban vannak és pedig ugyancsak szép számmal vannak elvbarátaink. Az antisemi-

tizmus ügyének tartozik tehát a nevezett képviselő azzal, hogy az országos pártok közötti állást foglaljon el.

S ezt – mint mondtuk, legalább egyelőre, – teszi is.

Az európai antisemitizmus vezérférfiainak már régóta táplált kedvencz eszméje egy nemzetközi antisemita congressus létrehozása. Ez az eszme legújabban a megvalósuláshoz közelget. Ugyanis előkészületek tétetnek arra nézve, hogy a folyó év szeptember havában Drezdában egy ily congressus hivassék egybe, a melyen az érdekelt államok antisemita férfiai a további egyöntetű eljárás módozataiban megállapodni fognának. Magyarországból eddig csak e füzetek szerkesztője és Önody Géza orsz. képviselő vannak meghívandókul kijelölve; miután azonban a congressus az eddigi terv szerint a legtágabb alapon lesz szervezve, részt vehet azon minden antisemita, a kinek ideje, alkalmá és akarata van ezen a congressuson részt venni.

Legközelebbi füzetünk megjelenésének idejéig ez ügy mindenestre concretebb alakot fog nyerni, s akkor majd kibocsátjuk a jelentkezésre való felhívást a congressuson részt venni szándékozó honfitársainkhoz is.

Szerkesztői nyílt levelezés.

A szatmármegyei kérvény tárgyalása alkalmával tartott beszéde s illetőleg az ismeretes párbaj-ügy folytán, e füzetek szerkesztője mint országgyűlési képviselő az ország minden részéből oly tömegét vette és veszi folyton az üdvözlő és illetőleg részvétet nyilvánító táviratoknak és leveleknek, hogy a legjobb akarat mellett se válaszolhat azok valamennyijére. Fogadják tehát illető tisztelt elvtársaink, szíves megemlékezésükért, ezen az utón legforróbb köszönetünket. A göröngyös, tövises nyilvános pályán működőnek, saját lelkiismerete sugallatán kívül, egyedüli jutalma és kárpótlása: polgártársainak elismerése; de egyszersmind ez emeli a lelket s aczélozza az akaratot is a további küzdelemre!

